

Virtuaalisen osuuskuntaoppaan kehittäminen opiskelijanäkökul- masta

Case Conventus

Ville Karvonen & Ville Toivanen

Kaupan ja kulttuurin toimialan opinnäytetyö
Liiketalouden koulutusohjelma
Tradenomi

TORNIO 2013

ALKUSANAT

Haluamme kiittää Conventus-hanketta ja erityisesti hankkeen edustajaa, Eila Seppästä, jotka mahdollistivat opinnäytetyömme teon. Kiitämme myös ohjaajiamme, Joonas Koi-vumaata ja Marika Sarannetta, jotka tukivat meitä läpi koko opinnäytetyöprosessin ja auttoivat selventämään tutkimustamme ja aiheen rajausta.

Haluamme myös kiittää opiskelutovereitamme ja muita LiikeAkatemialaisia, joiden kokemuksiin tutkimuksemme nojaa. Ilman heidän kanssaan käytyjä keskusteluja emme olisi pystyneet toteuttamaan tutkimustamme.

Kiitämme myös kaupparekisterin neuvontalakimies Anna Hilliä, jonka kanssa käyty sähköpostikeskustelu antoi pohjaa opinnäytetyömme tarpeelle ja ohjasi opinnäyte-työmme tutkimuksen suuntaa.

Torniossa 12.11.2013

Ville Karvonen

Ville Toivanen

TIIVISTELMÄ

KEMI- TORNION AMMATTIKORKEAKOULU, Kaupan ja kulttuurin toimiala

Koulutusohjelma:	Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyön tekijä(t):	Ville Karvonen & Ville Toivanen
Opinnäytetyön nimi:	Kehitysideoita virtuaaliseen osuuskunnan perustamisoppaaseen opiskelijänäkökulmasta
Sivuja (joista liitesivuja):	68 (2)
Päiväys:	14.11.2013
Opinnäytetyön ohjaaja(t):	Joonas Koivumaa & Marika Saranne
<p>Opinnäytetyömme toimeksiantajana on Conventus-hanke. Tavoitteenamme oli tutkia osuuskunnan perustamisprosessia opiskelijänäkökulmasta ja näin ollen kehittää Conventus-hankkeen virtuaalista osuuskunnan perustamisopasta opiskelijänäkökulmasta.</p> <p>Opinnäytetyömme teoriaosuudessa käsitellään LiikeAkatemiaa kertomalla opiskelumallin pääperiaatteet ja yrittäjyysnäkökulma. Opinnäytetyössämme käsitellään kattavasti osuustoimintaa ja sen periaatteita ja arvoja, yrityksen perustamista yleisesti sekä aloittavan yrittäjän mahdollisia haasteita.</p> <p>Opinnäytetyömme tutkimuksen toteutimme käyttämällä laadullista teemahaastattelua, joka toteuttiin avoimien ryhmäkeskusteluiden muodossa. Tutkimustamme varten haastattelimme LiikeAkatemian opiskelijoita eri vuosikursseilta. Tämä johtuu siitä, että eri vuosikurssilaiset olivat eri tilanteissa opiskeluidensa ja yrityksen perustamisen osalta. Vanhemmat opiskelijat olivat jo lopettaneet akatemiayrittämisen ja nuoremmat opiskelijat olivat vasta perustamisvaiheessa.</p> <p>Tutkimuksemme tuloksena saimme paljon käyttökelpoisia ideoita, joista esimerkiksi eri rekistereihin ilmoittautuminen nousi vahvasti esille haastatteluissa. Kehitimme haastatteluiden tulosten analysoinnin jälkeen lopulliset kehitysideat. Keskustelun tarkoituksena oli löytää osuuskunnan perustamiseen liittyvät ongelmakohdat ja johtaa niistä kehitysideoita perustamisoppaaseen.</p> <p>Toivomme, että kehitysideoistamme olisi hyötyä toimeksiantajalle, mutta myös LiikeAkatemialle ja varsinkin tuleville vuosikurssilaisille. Toivomme, että tulevat LiikeAkatemialaiset pystyisivät käyttämään opinnäytetyötämme apuna osuuskuntaa perustaessaan, jotta he välttyisivät aikaa vieviltä korjauksilta.</p>	
Asiasanat: osuuskunnat, osuustoiminta, arvot, periaatteet, kehittämisideat, Conventus, LiikeAkademia	

ABSTRACT

KEMI- TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, Business and Culture

Degree programme:	Business Administrator
Author(s):	Ville Karvonen & Ville Toivanen
Thesis title:	Development ideas for a virtual guide for founding a co-operative - Students point of view
Pages (of which appendices):	68 (2)
Date:	14.11.2013
Thesis instructor(s):	Joonas Koivumaa & Marika Saranne
<p>Our thesis was conducted on an assignment by the Conventus-project. The objective of our thesis was to research the founding process of a co-operative from the students' point of view and thereby develop a virtual guide for the Conventus-project for founding a co-operative from the students' point of view.</p> <p>In the theory part of the thesis we discuss the study model of the LiikeAcademy approach and the entrepreneurial point of view of this study model and the approach. We also discuss co-operative operations and their principles and values. We also investigate the main stages of founding a co-operative.</p> <p>The empirical material of our thesis was collected through theme interviews, which were implemented via open group discussions. We interviewed LiikeAcademy students representing different age groups. The choices were based on the fact that students were in different phases in their studies and groups were in different phases in their co-operatives' founding processes.</p> <p>As results of our research we acquired many interesting and practical ideas which were upgraded to functional development ideas. The objective of the open group discussions was to find out the problematic parts of the founding process of co-operatives and upgrade them to practical development ideas.</p> <p>We trust that the future Conventus-projects can use our development ideas, also trusting that our thesis research can assist LiikeAcademy students in the founding processes of their co-operatives in order to facilitate their processes.</p>	
Keywords: Co-operatives, cooperative operations, values, principles, development ideas, Conventus-project, LiikeAcademy	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
ABSTRACT	4
SISÄLLYS	5
1 JOHDANTO	7
1.1 Toimeksiantajan esittely	8
1.2 LiikeAkademia	8
1.3 Tavoite ja rajaus	9
1.4 Menetelmät	9
2 OSUUSTOIMINTA.....	11
2.1 Osuustoiminnan synty	12
2.2 Osuustoiminta Suomessa.....	14
2.3 Osuustoiminnan periaatteet	16
3 OSUUSTOIMINNAN ARVOT	19
4 ALOITTAVAN YRITTÄJÄN HAASTEET	21
5 OSUUSKUNTATOIMINNAN KÄYNNISTÄMINEN.....	28
5.1 Yrityksen perustamisen seitsemän pääkohtaa	28
5.2 Osuuskuntayrittäjäyys	29
5.3 Osuuskunnan sisäiset säännöt	30
5.4 Talous ja markkinointi.....	31
5.5 Osuuskunnan velvoitteet ja lakimääräykset	31
6 OSUUSKUNTAYRITTÄJYYS LIIKEAKATEMIAMALLISSA	34
6.1 LiikeAkademiaopinnot.....	35
6.2 Akatemian tarjoamat valmiudet	37
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	39
7.1 Tutkimuksen tarve	39
7.2 Haastatteluiden teemat	39
7.3 Tutkimus.....	41
8 HAASTATTELUIDEN TULOKSET JA KEHITYSIDEAT.....	43
8.1 Haastatteluiden tulokset	43
8.2 Kehitysideat.....	47
8.2.1 Miksi osuuskunta?.....	47
8.2.2 Osuusmaksun määrä, maksutapa ja -aika.....	48
8.2.3 Pankki- ja tiliasiat.....	49

8.2.4	Rekistereihin ilmoittautuminen ja ilmoittautumatta jättäminen	49
8.2.5	Osuuskunnan säännöt	51
8.2.6	Verotusasiat	59
8.2.7	Osuuskunnan nimenkirjoitusoikeus	60
9	POHDINTA	61
	LÄHTEET	64
	LIITTEET	67

1 JOHDANTO

Suomessa on 4466 osuuskuntaa 30.6.2013 päivätyn tilaston mukaan, kun taas esimerkiksi osakeyhtiöitä on 238110 kappaletta. Näin ollen osuuskuntien osuus kaikista Kaupparekisteriin merkityistä yrityksistä on alle 0,8 %. Toisaalta suomalaiset ovat mukana osuuskuntatoiminnassa todella aktiivisesti, ja keskivertosuomalainen onkin keskimäärin jäsenenä kahdessa tai kolmessa osuuskunnassa. (Osuustoiminta Suomessa 2012, hakupäivä 13.1.2013; Patentti- ja rekisterihallitus 2013, hakupäivä 2.10.2013.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena on tutkia osuuskuntayritysten perustamiseen liittyviä vaiheita ja haasteita opiskelijanäkökulmasta, sillä olemme itsekin osuuskuntayrittäjiä Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun LiikeAkateemiassa. Osuuskuntien perustamiseen liittyy monia kysymyksiä ja ongelmia, joihin pyrimme löytämään vastauksia. Tutkimustamme tukee myös tosiasia, että noin 80 % osuuskuntien perustamispaketeista lähetetään takaisin korjattaviksi (Hilli 12.4.2013, sähköpostiviesti).

Osuustoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jonka tarkoituksena on tuottaa taloudellista tai sosiaalista hyötyä jäsenilleen. Osuuskunta on yritys, joka pyrkii toiminnallaan parantamaan jäsentensä taloudellista tilaa ja tukemaan osuuskunnan arvoja. Osuuskunnan toimintamalli on tasa-arvoinen, sillä osuuskunnan jäsenillä on yhtä suuri päätösvalta osuuskunnan asioissa, jos kyseisen osuuskunnan säännöissä ei ole toisin määritelty. Pienissä osuuskunnissa on tavallista, että kaikki jäsenet osallistuvat päätöksentekoon ja myös päätösten toteuttamiseen. (Satakunnan osuustoiminnan kehittämiskeskus 2006, hakupäivä 20.1.2013.)

Suomessa osuustoiminta alkoi 1900-luvun vaiheessa, jolloin myös ensimmäiset viralliset osuuskunnan perustettiin. Kun osuustoiminta alkoi, maaseuduilla perustettiin osuuskassoja, joista muodostui tärkeitä luotottajia maaseudun asukkaille. Osuuskassoihin koulutettiin henkilöstöä, ja myös tämä edisti maaseudun olojen parantamista. Osuuskuntien pyrkimyksenä olikin parantaa yhteiskuntaa taloudellisen toiminnan kautta. Suomessa osuuskuntatoiminta on tuottanut myös menestyneitä yrityksiä. OP-Pohjola-ryhmä on noussut Suomen johtavaksi pankkiryhmäksi, S-ryhmä on saavuttanut vahvaa menestystä ja Metsäliitto on yksi Euroopan suurimpia tuottajaosuuskuntia. (Osuustoiminta Suomessa 2012, hakupäivä 13.1.2013.)

Tietoa osuuskuntien perustamisesta löytyy runsaasti, mutta perustamiseen liittyy silti haasteita. Osuuskunnan perustamiseen tarvitaan perustamisasiakirja, jonka liitteeksi laitetaan osuuskunnan säännöt. Kaupparekisteriin ja verottajalle tehdään omat perustamisilmoitukset. Perustaminen onnistuu Patentti- ja rekisterihallituksen sivuilta löytyvän perustamispaketin avulla. (Patentti- ja rekisterihallitus 2013, hakupäivä 13.1.2013.)

1.1 Toimeksiantajan esittely

Opinnäytetyömme aiheen saimme Conventus-hankkeelta. Conventus-hanke on osuuskuntatoimintaa edistävä hanke, joka käynnistyi vuonna 2011, ja sitä rahoittaa Euroopan unionin Koulutuksen, audiovisuaalisen alan ja kulttuurin toimeenpanovirasto EACEA. Conventus-hankkeen tehtävä on lisätä tietoisuutta osuuskuntatoiminnasta ja helpottaa osuuskuntayrittäjäksi ryhtymistä ja mukana ovat Suomen lisäksi Italia, Islanti, Puola sekä Ruotsi. Opinnäytetyömme tarkoituksena on kehittää Conventus-hankkeen virtuaalista osuuskunnan perustamisopasta opiskelijayrittäjän näkökulmasta. Virtuaalinen perustamisopas toimii tällä hetkellä Open Moodle alustalla ja se on vielä kehitysvaiheessa. Lopullinen opas tulee sisältämään erilaisia ohjeita ja linkkejä osuuskunnan perustajan avuksi. (Conventus-hanke 2012, hakupäivä 23.1.2013.)

1.2 LiikeAkademia

Akatemiaopiskelu on lähtöisin Etelä-Suomesta jo 90-luvun alkupuolelta, kun Jyväskylässä perustettiin Tiimiakatemia. Akatemiaopiskelu on sittemmin levinnyt Tampereelle (Proakatemia), Kemi-Tornion ammattikorkeakouluun (LiikeAkademia) ja Saloon (Bisnesakatemia). Akatemiaopiskelun periaatteena on se, että opiskelijat perustavat opintojensa yhteyteen yrityksen, ja opintosuoritukset toteutetaan erilaisina projekteina ja toimeksiantoina yritykselle. Akatemiamallin opiskelijat saavat kokonaisvaltaisen ja realistisen käsityksen yrittäjyydestä jo opintojensa aikana. Akatemiamallien suurimmat erot eri paikkakuntien välillä ovat tiimiyrittäjyyden pituus, joka vaihtelee yhdestä vuodesta 3,5 vuoteen. (Pahkasalo 10.4.2013, haastattelu.)

1.3 Tavoite ja rajaus

Opinnäytetyömme tarkoituksena on tutkia osuuskuntayritysten perustamiseen liittyviä vaiheita ja haasteita opiskelijänäkökulmasta. Opinnäytetyömme tavoitteena on haastattelujen pohjalta kehittää Conventus-hankkeen virtuaalista osuuskuntaopasta tuomalla siihen kehitysideoita opiskelijänäkökulmasta. Samalla tarkoituksena on madaltaa osuuskuntien perustamiskynnystä, sillä haluamme kehittää oppaasta selkeän tietopaketin, joka soveltuu ensimmäistä osuuskuntaa perustaville, mutta myös jo kokeneemmille osuuskuntatoimijoille.

Rajaamme opinnäytetyömme kehitysideat koskemaan ainoastaan Conventus-hankkeen virtuaalista opasta. Osuuskuntien perustamisesta on tehty muitakin oppaita, mutta virtuaalisen oppaan kehittäminen on tärkeää, sillä tällainen opas on helpoiten saatavilla ihmisten käyttöön. Rajaamme opinnäytetyömme tutkimuksen koskemaan pelkästään osuuskuntien perustamiseen liittyviä vaiheita ja haasteita, sillä Conventus-hanke keskittyy osuustoimintaan, ja oma osaamisemme sekä kokemuksemme osuuskuntien perustamiseen. Tutkimuksemme pääasiallisena tutkimusongelmana on se, mitkä ovat osuuskunnan perustamisen haasteet, mutta käsittelemme myös osuuskunnan yleiseen toimintaan liittyviä haasteita ja arvomaailmaa.

1.4 Menetelmät

Opinnäytetyömme on laadullinen tapaustutkimus, jonka tutkimuslähteinä käytämme Kemi-Tornion ammattikorkeakoulussa jo toimivien ja vasta perustamisvaiheessa olevien opiskelijayritysten jäseniä sekä omia kokemuksiamme. Yleistä tapaustutkimukselle on, että sen kohteena on yksittäinen tapaus, kuten osuuskuntayrityksen perustaminen akatemiamallissa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, hakupäivä 23.11.2012.)

Laadullisessa tutkimuksessa perustana on oikeiden tapahtumien kuvaaminen. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on pyrkiä tutkimaan asiaa mahdollisimman kokonaisvaltaisesti, jolloin saadaan muodostettua laajempi kokonaiskuva tutkittavasta asiasta. Koska opinnäytetyössämme tutkimme yrityksen perustamiseen liittyviä vaiheita ja haasteita

oikeassa tapahtumaympäristössä, laadullinen menetelmä sopii hyvin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157.)

Laadullisessa tutkimuksessa tiedonkeruumenetelmiä ovat haastattelut, erilaisten kyselylomakkeiden käyttäminen ja havainnoinnin eri muodot. Haastattelu on sopiva tutkimusmenetelmä silloin, kun pyritään saamaan selville haastateltavien henkilökohtaiset mielipiteet ja ajatukset. Laadullisen tutkimuksen käyttö mahdollistaa sen, että tutkittavien omat näkökulmat ja ajatukset pääsevät paremmin esille. (Hirsjärvi ym. 2007, 180, 160.)

Opinnäytetyömme tapaustutkimus on kahden rinnakkaisen tapauksen (ns. multiple-case) tutkimus. Tällaisessa tutkimuksessa halutaan tarkentaa ja rajata aiemmin saatuja tuloksia. Opinnäytetyössämme rinnakkaiset tapaukset ovat jo perustetut opiskelijayritykset ja vasta perustamisvaiheessa olevat opiskelijayritykset. Vasta perustamisvaiheessa olevien opiskelijayritysten jäsenillä on runsaasti kysymyksiä yrityksen perustamiseen liittyen, jolloin haastatteluista saadaan paljon tietoa ja kehitysideoita. Jo toiminnassa olevien yritysten jäsenillä on enemmän tietoa perustamisprosessista, ja näin voimme nostaa esille tutkimuksen kannalta tärkeimmät asiat. (Silius & Tervakari 2006, hakupäivä 10.9.2013.)

Tutkimuksessamme käytämme teemahaastattelua, johon osallistuu vain pieni määrä haastateltavia. Tutkimukseemme tämä sopii hyvin, sillä haluamme saada pienemmältä ryhmältä haastatteluiden avulla tarkempaa tietoa ja näin muodostaa haastateltavien näkemyksistä yksityiskohtaisemman kokonaisuuden osuuskunnan perustamisesta. (Vilka & Airaksinen 2004, 63.) Teemahaastattelu mahdollistaa avoimen keskustelun, sillä haastattelumme perustuu ennalta määriteltyihin teemoihin, ei yksityiskohtaisiin kysymyksiin (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47–48).

Teemahaastattelu sopii tutkimukseemme myös sen takia, että haastateltavien vastaukset perustuvat heidän omiin kokemuksiinsa, emmekä näin ollen voi muodostaa ennakkokäsitystä haastateltavien vastauksista (Hannila & Kynnäs 2008, 3). Teemahaastattelu myös mahdollistaa kysymysrungon muuttamisen kesken haastattelun, jolloin keskustelu pysyy avoimena. Haastatteluiden vastaukset analysoidaan teemoittain, jolloin saadaan laajempi näkemys, ei vain yksittäisten haastateltavien mielipiteitä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, hakupäivä 23.11.2012.)

2 OSUUSTOIMINTA

Osuustoiminta on taloudellista ja sosiaalista toimintaa jäsenten hyväksi. Osuuskunta on itsenäinen yhteisö, jonka jäsenet omistavat. Osuuskuntaan liittyminen on aina vapaaehtoista ja jäseneksi liittyneet voivat toteuttaa demokraattisen yrityksen avulla taloudellista tai sosiaalista toimintaa. Osuustoiminta-ate on ollut suosittu ympäri maailman jo pitkään ja nykyään osuuskunnat ovat hyvin johdettuja yrityksiä, jotka kilpailevat markkinaosuuksista monilla eri aloilla. Monet maailman suurimmista osuuskunnista ovat keskittyneet pankkitoimintaan, kuten esimerkiksi yksi maailman menestyneimmistä osuuskunnista, ranskalainen Crédit Agricole Group, joka on Ranskan suurin pankkitoimija. Suomalaiset osuuskunnat ovat menestyneitä myös kansainvälisesti katsottuna, sillä esimerkiksi SOK-ryhmä ja Metsäliitto ovat liikevaihdoltaan merkittäviä toimijoita kansainvälisestäkin katsottuna. Osuustoiminnan pääjärjestö ICA on maailman toiseksi suurin järjestö ja vain YK on sitä suurempi. Liittoon kuuluu yli 230 jäsenorganisaatiota ja yli 760 miljoonaa ihmistä. (Laurinkari 2004, 25; Tampereen seudun osuustoimintakeskus 2012, hakupäivä 25.1.2013; Co-operative News 2013, hakupäivä 2.10.2013.)

Osuuskunnat ovat toimineet aina markkinatalouden puitteissa ja näin osallistuneet myös kilpailuun markkinoista. Osuustoiminnan yksi tärkeimmistä aatteista on yhteistoiminnallisuus, jolla mahdollistetaan osuuskunnan taloudellinen toiminta, ja jota korostetaan osuuskuntien toiminnassa. Osuustoiminta saattaa olla ratkaisu myös yritysmaailman inhimillisyyden lisäämiselle. Kirjassaan "Osuustoiminnan periaatteet kilpailueduiksi" Pekka Pättiniemi ja Jukka Tainio (2000, 11) toteavat, että silloin kun työntekijät saavat osallistua työnsä suunnitteluun ja yrityksen toimintaan, ovat he motivoituneempia ja näin työskentelevät myös tehokkaammin. Osuuskunnissa jäsenet ovat omistajia, joten he työskentelevät itselleen, jolloin motivaatio on korkealla. Onkin syytä pohtia, voisiko osuustoiminnan arvoja ja periaatteita hyödyntää vielä enemmän yritysmaailmassa, jolloin esimerkiksi työntekijöiden sitouttaminen olisi helpompaa. (Pättiniemi & Tainio 2000, 11.)

Osuustoiminnan suosioon on useita syitä. Ensinnäkin osuustoiminnan yksi pääperiaatteista "vapaaehtoinen ja avoin jäsenyys" mahdollistaa uusien jäsenien liittymisen, jos he täyttävät jäseneksi liittymisen ehdot. Osuuskunnasta voidaan myös erottaa, jos jäsen laiminlyö velvollisuutensa osuuskuntaa kohtaan. Osuustoiminnan avoimuus tarkoittaa myös sitä, että jäsen voi halutessaan erota osuuskunnasta. (Pättiniemi & Tainio 2000, 28

- 29). Osuuskunnan suosiota on edistänyt myös sen demokraattisuus. Osuuskunnan päätöntekijöihin kuuluvat sen jäsenet, sillä jokaisella jäsenellä on yhtä suuri äänioikeus osuuskunnan päätöksissä. Osuuskunnan suosiota auttaa myös sen joustavuus, koska osuuskunnan voi perustaa vähäiselläkin pääomalla, sillä laki ei määrää vähimmäispääomaa. Tämä madaltaa perustamiskynnystä, sillä jäsenet voivat yhdessä päättää, kuinka paljon pääomaa halutaan sijoittaa. (Suomen yrittäjät 2004, hakupäivä 24.1.2013.)

Osuustoimintaan liittyy myös haasteita. Osuuskuntaa perustettaessa täytyy miettiä sitä, onko toiminta pääasiallisesti aatteellista vai taloudellista toimintaa, ja sitä, miten nämä kaksi asiaa saadaan tasapainoon. Osuuskuntalaki itsessään on monimutkainen ja esimerkiksi yritysneuvoja Anna Hillin (12.4.2013, sähköpostiviesti) mukaan osuuskuntien omat säännöt ovat usein ristiriidassa lain kanssa, sillä osuuskunta voi itse määrittää sääntönsä ja mallisääntöjä muokkaamalla niistä tulee helposti lainvastaisia.

Haasteen osuuskunnan perustamiselle aiheuttaa myös se, että perustajia pitää olla vähintään kolme (Pellervo, 2013, hakupäivä 2.10.2013). Kaikilla ei ole mahdollisuutta tai halua perustaa yritystä useampien henkilöiden kanssa, jolloin osuuskunta ei ole mahdollinen yritysmuoto. Osuustoiminta on myös aina ollut hyvin aatteellista toimintaa, mutta nykypäivänä aatteellisuuden lisäksi mukana on myös yhä vahvemmin taloudellinen näkökulma ja harva osuuskunta toimii pelkästään sen osuustoimintaan liittyvien aatteiden vuoksi. On kuitenkin haaste muuttaa käsityksiä, sillä useilla ihmisillä on se kuva, että osuustoiminta on enemmän aatteellista kuin taloudellista toimintaa, vaikka osuuskunnat pyrkivät tekemään voittoa yritystoiminnalla samalla tavalla kuin muutkin yritykset.

Haasteisiin kuuluu myös osuustoiminnan päätäntävalta, sillä osuustoiminnan periaatteiden mukaan päätökset tehdään demokraattisesti. Jos henkilö haluaa, että päätökset tehdään sijoitetun pääoman mukaan, ei osuustoiminta ole tällöin mahdollista, sillä osuuskunnassa käytetään jäsen/ääni periaatetta. (Pellervo, 2013, hakupäivä 2.10.2013.)

2.1 Osuustoiminnan synty

Osuustoiminta sai alkunsa, kun ihmiset halusivat ratkaista teollistumisen ja kaupungistumisen tuomia ongelmia. Osuustoiminnan voidaan nähdä syntyneen osittain myös vastalauseena markkinatalouden epäkohtiin teollisen vallankumouksen jälkeen. Englannis-

sa ja Ranskassa perustettiin jo 1820- ja 1830-luvuilla yhteistoimintaan perustuvia järjestöjä, ja näistä järjestöistä alettiin käyttää nimeä osuustoiminnallinen järjestö. Vuonna 1844 osuustoiminta saavutti kuitenkin ensimmäisen merkkipaalun, kun Englannissa perustettiin työttömien kutojien toimesta Rochdale Equitable Pioneers' Society. "Rochdalen kutojat" loivat perustan osuustoiminnalle ja määrittivät yhä käytössä olevat osuustoiminnan periaatteet. Rochdalen pääperiaatteet olivat avoin jäsenyys, kansanvaltaisuus ja tasa-arvo. Nämä ovat yhä ICA:n periaatteiden perustana. (Herranen 2004, 21; Laurinkari 2004, 14–15, 24.)

Osuustoiminnan alkuvaiheissa oli selkeästi erotettavissa kolme päämuotoa, jotka ovat toimineet perustana myös monelle suomalaiselle osuuskunnalle. Kuluttajaosuuskuntien tarkoituksena oli alentaa päivittäistavaroiden hintaa, mutta varmistaa myös tuotteiden hyvä laatu. Kuluttajaosuuskuntia olivat esimerkiksi osuuskaupat, osuusmyllyt ja osuusleipomot. Työosuuskunnissa työläiset omistivat yhdessä työvälineet ja auttoivat toisiinsa, kun taas luotto-osuuskunnat perustettiin pääoman hankkimista varten. Luotto-osuuskuntien pääajatuksena oli saada riippumattomuus rahanlainaajista ja hoitaa pääoman hankkimen osuuskunnan sisällä. (Laurinkari 2004, 16 - 18.)

Osuustoiminnan leviämisen taustalla on myös poliittisia ja uskonnollisia syitä. Kun osuustoiminta-aate alkoi levitä Euroopassa, oli sosialismi isossa roolissa. Ranskan vallankumouksen jälkeen ranskalaisia muutti Englantiin, jossa he tutustuivat osuustoiminta-aatteeseen. Varakkaampi väestö alkoi ajatella, että työväenluokan taloudellisten ongelmien korjaaminen vaati tehokkaita keinoja. Näin osuustoiminta-aate kytkeytyi myös poliittiseen ajatusmaailmaan. Kuitenkin osuustoiminnalle on myös aina ollut ominaista "oma identiteetti", sillä esimerkiksi Belgiassa on historian aikana ollut sosialistisia, liberaaleja ja neutraaleja osuuskuntia, kun taas Italiassa on ollut paljon suoraan poliittisiin puolueisiin sidonnaisia osuuskuntia. (Laurinkari 2004, 21.)

Myös uskonnolla on ollut osuutensa osuustoiminnan leviämisessä. Varsinkin Englannissa 1800-luvun loppupuolella kristilliset sosialistit levittivät osuustoiminta-aatteita. Pastori J. Fr. D. Maurice oli kristillisten sosialistien johtohahmoja ja hän saarnasi sosiaalisia epäkohtia vastaan. Kristityt sosialistit perustivat Englannissa huomattavan määrän työosuuskuntia, ja vaikka iso osa hajosikin sisäisiin ristiriitoihin, hankkivat kristilliset sosialistit osuuskunnille lakisäätöisen tunnustuksen, ja ensimmäinen osuuskuntalaki säädettiin vuonna 1852. (Laurinkari 2004, 22.)

Osuustoiminta-aate on ollut suosittu yleisesti, sillä vain äärikonservatiivit ovat tuominneet osuustoiminnan aatteet. Osuustoimintaa ovat kannattaneet sosialistit ja liberaalit sekä esimerkiksi Karl Marx ja Friedrich Engels. Osuustoiminnan historiassa on selkeästi nähtävissä halu pyrkiä sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen, sosialismiin ja myös kristilliseen lähimmäisenrakkauteen. Toisaalta osuustoiminta on aina ollut myös taloudellista toimintaa, joka on pyrkinyt jäsentensä edun ajamiseen. (Laurinkari 2004, 23.)

2.2 Osuustoiminta Suomessa

Suomeen osuustoiminta-aatteet levisivät 1800-luvun loppupuolella ja Suomessa osuustoiminta-aatteen yhtenä tärkeimpänä henkilönä voidaan pitää Hannes Gebhardia, joka oli suomalainen taloustieteilijä. Hannes Gebhard teki vaimonsa Hedvig Gerbhardin kanssa opintomatkan Saksaan 1890-luvun alussa ja oppi, että Keski-Euroopassa osuustoiminnalla oli pystytty parantamaan vähävaraisten maanviljelijöiden asemaa. Gerbhardin pääajatuksena olikin luoda yritysmuoto, jonka avulla myös maaseudun väki pystyisi pysymään kehittyvän markkinatalouden mukana. (Pellervo-seuran Hedvig-projekti 2007, hakupäivä 26.1.2013; Laurinkari 2004, 19.)

Vuonna 1899 Suomen osuustoiminta alkoi kehittyä, kun Gebhard perusti yhdessä ystäväjoukkonsa kanssa Pellervo-seuran, joka toimii yhä edelleen ja on yksi merkittävimmistä osuustoimijoista Suomessa. Pellervo-seuran tavoitteena oli edistää osuustoimintaa ja saada aate leviämään myös Suomen maaseudulle ja näin ollen parantaa maaseudun oloja. Vuonna 1901 tuli voimaan myös osuustoimintalaki ja tämän jälkeen osuuskuntien määrän kasvu oli nopeaa. (Pellervo-seuran Hedvig-projekti 2007, hakupäivä 26.1.2013.)

Suomessa osuustoiminnan syntyä on pidetty kansallista yhteisyyttä vahvistavana tekijänä, sillä kun osuustoiminta alkoi, nähtiin se keinona lisätä tietoisuutta suomalaisuudesta, mutta myös keinona korostaa taloudellisen yhteistoiminnan ja itsenäisyyden tärkeyttä. Suomessa ymmärrettiin, että parantamalla ihmisten elinoloja saavutettaisiin yhteenkuuluvuuden tunnetta ja voimistettaisiin itsenäisyyttä. Osuustoiminta nähtiin heti alusta lähtien yhtenä keinona parantaa elinoloja ja näin ollen osuustoiminnasta kehittyikin yksi viime vuosisadan alun suurimmista kansanliikkeistä. (Laurinkari 2004, 19.)

Osuustoiminta on ollut Suomelle todella tärkeää, sillä se on kehittänyt maaseudun oloja ja luonut myös menestyviä yrityksiä, jotka ovat omalla toiminnallaan edesauttaneet Suomen taloudellista kehitystä. Osuustoiminnallisia menestyviä suomalaisia yrityksiä ovat mm. OP-Pohjola-ryhmä, Valio, Atria ja HK. Edellä mainittujen yritysten menestys osoittaa sen, että osuuskuntamuoto on varteenotettava vaihtoehto yritysmuotoa mietittäessä. (Tampereen seudun osuustoimintakeskus 2012, hakupäivä 25.1.2013; Osuustoiminta Suomessa, hakupäivä 27.1.2013.)

Suomessa osuuskuntien asema on viime vuosina kasvanut. Suomessa perustetaan vuosittain 200–250 uutta osuuskuntaa ja Suomi onkin yksi maailman osuustoiminnallisimmista maista (Immonen 2013). Osuuskuntien menestyminen perustuu pitkälti oman osuustoimintaidean kehittämiseen ja asiakaslähtöisyyteen. OP-Pohjola-ryhmän ja S-ryhmän menestymisen taustalta löytyy neljä tärkeää piirrettä (Jussila, Saksa & Tienari 2006.)

Tärkein piirteistä on omistajuus, sillä paikallinen omistajuus merkitsee globaalissa maailmassa paljon suomalaisille. Monille on ylpeydenaihe olla esimerkiksi oman paikkakunnan pankin omistajajäsen. Myös työntekijät voivat olla osuuskunnan omistajajäseniä, joten näin ollen he jopa pystyvät itse vaikuttamaan työpaikkansa yleislinjauksiin. Paikallisen osuuskunnan hallinnoinnista vastaavat sen omistajat ja näin ollen paikallisuus korostuu useasti myös alueen isojen yritysten toiminnassa. Paikallinen hallinto mahdollistaa myös hallintorakenteen selkeyden, joka taas mahdollistaa vastuullisen toiminnan myös vaikeissa tilanteissa. (Jussila ym. 2006.)

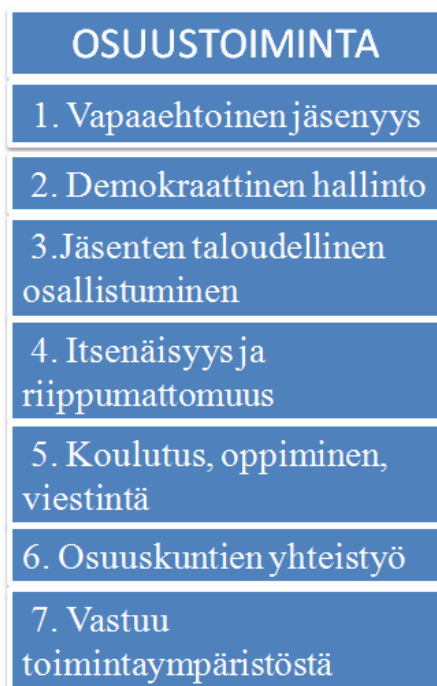
Osuustoiminnassa omistajuus ei perustu sijoittamiseen, vaan osuuskunnan palveluiden käyttämiseen, kuten OP-ryhmä ja S-ryhmä ovat osoittaneet. Tämä mahdollistaa sen, että johtajat pystyvät laatimaan selkeitä pitkän tähtäimen suunnitelmia, jotka perustuvat kestävään kehitykseen ja toiminnan jatkuvuuteen. Verrattuna perinteiseen pörssiyritykseen osuustoimintamalli on huomattavasti turvallisempi, sillä perinteinen kvartaalitalous ei usein painota pitkän aikavälin kehittämistä, vaan pyrkii osakkeidenomistajien voiton maksimointiin. (Jussila ym. 2006.)

Osuustoiminnan menestymistä on edistänyt myös työnjaon organisointi. Osuustoimintaryhmät ovat usein organisoituneet paikallisiksi yrityksiksi, jotka ovat yhden ison keskusorganisaation alla. Osuuskunnat ovat paikallisia toimijoita ja näin ollen ne pystyvät

aistimaan paikallisia muutoksia ja asiakkaiden muuttuvia tarpeita ja koska ne ovat itenäisiä yrityksiä, ne pystyvät reagoimaan näihin muutoksiin nopeasti. OP-ryhmä ja S-ryhmä ovat todistaneet, että osuuskunta on sopiva yritysmuoto aloilla, jotka ovat lähellä ihmisten jokapäiväistä elämää. Tulevaisuudessa osuustoiminta tulee olemaan merkittävässä roolissa aloilla, joilla laatu, luotettavuus, pysyvyys ja tärkeimpänä paikallisuus ovat toiminnan lähtökohtana.(Jussila ym. 2006.)

2.3 Osuustoiminnan periaatteet

Osuustoiminnan pääperiaatteet ovat pitkältä Rochdalen periaatteiden pohjalta määritellyjä. ICA:n määrittelemät osuustoiminnan periaatteet ovat vapaaehtoinen ja avoin jäsenyys, demokraattinen jäsenhallinto, jäsenten taloudellinen osallistuminen, itsenäisyys ja riippumattomuus, koulutus, oppiminen ja viestintä, osuuskuntien keskinäinen yhteistyö ja vastuu toimintaympäristöstä. Nämä periaatteet vahvistettiin osuuskuntien periaatteiksi Manchesterin kongressissa 1995. (Laurinkari 2004, 56.)

Kuvio 1 (Pellervo 2005, hakupäivä 3.11.2013.)

Osuuskunnat ovat vapaaehtoiseen jäsenyyteen perustuvia. Tämä tarkoittaa sitä, että kuka tahansa voi liittyä osuuskunnan jäseneksi, jos tarvitsee osuuskunnan tarjoamia palve-

luita. Jäsenhakemuksen hylkääminen ei saa perustua rotuun, sukupuoleen eikä poliittiseen tai uskonnolliseen vakaumukseen. Tämä 1. periaate sisältää myös yhden osuuskunnan tärkeimmistä aateideoista: osuuskunta on tiettyjä palveluja tarvitsevien henkilöiden muodostama ryhmä, pääoma tulee vasta tämän jälkeen. Näin ollen voidaan sanoa, että osuustoiminnassa on myös sosiaali- ja hyvinvointipoliittinen periaate, jonka mukaan tärkeintä on se, että jäsenellä on tarve käyttää osuuskunnan tuottamia palveluita. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 16, hakupäivä 27.1.2013; Laurinkari 2004, 56–57.)

Toinen periaate on demokraattinen hallinto, joka perustuu jäsenten tasa-arvoisuuteen. Osuuskunnan jäsenet saavat osallistua päätöksentekoon ja luottamusmiehet vastaavat jäsenille toiminnastaan. Osuuskunnan toiminnassa aktiivisesti mukana olevat päättävät osuuskunnan toimilinjoista, mutta demokraattisen hallinnon perusajatuksena on se, että jokainen jäsen voi osallistua heitä koskevien asioiden päätöksentekoon. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 19 - 20, hakupäivä 27.1.2013; Laurinkari 2004, 58.)

Kolmas periaate, jäsenten taloudellinen osallistuminen, vahvistaa edelleen osuuskunnan demokraattisuutta. Jäsenten maksama osuusmaksu on kaikille yhtä suuri ja jäsenet hallitsevat osuuskunnan varoja demokraattisesti. Osuuskunta voi käyttää ylijäämänsä osuustoiminnan kehittämiseen, mutta ylijäämä voidaan myös jakaa jäsenille heidän käyttämiensä palveluiden suhteessa. Ylijäämän jaosta päätetään demokraattisesti ja tärkein periaate on se, että yksikään jäsen ei voi hyötyä toisten kustannuksella. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 20 - 21, hakupäivä 27.1.2013; Laurinkari 2004, 58.)

Itsenäisyys ja riippumattomuus on neljäs osuustoiminnan periaatteista. Osuuskunnat ovat itsenäisiä ja omatoimisia organisaatioita, jonka sen jäsenet omistavat. Osuuskunnat voivat tehdä sopimuksia ulkopuolisten tahojen kanssa, mutta tällaisten päätösten tulee perustua demokraattiseen äänestykseen. Osuuskunnat ovat sidoksissa valtiovaltaan, sillä lait säätelevät ja määrittelevät osuustoimintaa ja vaikuttavat näin ollen myös osuuskuntien toimintaan. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 22, hakupäivä 27.1.2013.)

Viides periaate, koulutus, oppiminen ja viestintä, korostaa osuuskuntien halua kehittyä jatkuvasti. Osuuskunnat tarjoavat jäsenilleen mahdollisuuden koulutukseen ja oppimiseen. Osuuskuntien on hyvä tarjota jatkuvaa koulutusta osuustoiminnasta ja sen periaat-

teista ja arvoista, sillä ilman tarvittavaa tietoa jäsenten on vaikeaa toimia tehokkaasti osuustoiminnan periaatteiden mukaan. Osuuskunnat pyrkivät myös valistamaan ulkopuolisia ihmisiä osuustoiminnasta ja sen eduista. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 22. hakupäivä 27.1.2013; Laurinkari 2004, 58.)

Osuuskuntien päätavoitteena on palvella jäseniään. Tehokkaimmin tämä onnistuu silloin, jos osuuskunta tekee yhteistyötä muiden osuuskuntien kanssa alueellisesti, kansallisesti ja jopa kansainvälisesti. Osuustoiminnan kuudes periaate onkin osuuskuntien yhteistyö. Kun osuuskunnat tekevät yhteistyötä kansallisesti, hyötyy koko yhteiskunta, sillä yhteistoiminta lisää osuuskuntien vaikutusmahdollisuuksia. Kansainvälisesti osuuskuntien tulisi tehdä yhteistyötä lähinnä tiedonjakamisen kautta. Eri maissa osuustoiminta on eri asteella, joten olisi tärkeää, että edistyneemmät osuuskunnat tukisivat aloittelevia osuustoimijoita yli kansallisten rajojen. Näin edistettäisiin osuustoimintaa kansainvälisesti ja aloittelevat osuuskunnat saisivat tarpeellista tietoa. (Laurinkari 2004, 59.)

Osuustoiminnan seitsemäs pääperiaate on vastuu toimintaympäristöstä. Osuuskuntien tavoitteena on toimia tavalla, joka tukee alueen kestävästä kehitystä (Laurinkari 2004, 61). Periaatteen taustalla on myös osuuskuntien läheinen suhde jäseniin, sillä osuuskunnat ovat olemassa heitä varten. Kun osuuskunta on tiivis ja läheisessä suhteessa jäseniinsä tietyllä alueella, sitoutuu osuuskunta myös kyseinen alueen yleiseen toimintaan. Osuuskunnilla on täten myös vastuu pyrkiä alueen kehittämiseen. Koska osuuskunta on demokraattinen yhteisö, päättävät jäsenet, miten osuuskunta osallistuu ympäristövastuun täyttämiseen, mutta kokonaan osallistumatta jättäminen ei ole yleensä mahdollista. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 24, hakupäivä 27.1.2013.)

3 OSUUSTOIMINNAN ARVOT

Osuuskunnan pääasiallisena tarkoituksena on toimia jäsentensä elinkeinon ja talouden tukemiseksi, mutta osuuskunnan tarkoitus voi olla myös aatteellisen tarkoituksen toteuttaminen. Osuuskunta on hyvä yritysmuoto, jos toiminta lähtee ihmisten yhteistyöstä. Osuuskuntaa perustaessa onkin tärkeää määrittää juuri ne arvot, jotka ovat perustajajäsenille tärkeitä. Arvojen määrittäminen on tärkeää, sillä osuuskunta sopii niin työpai-
kaksi, pieneksi tulonlähteeksi kuin etuisuuksia tarjoavaksi yhteisöksi. Tämän vuoksi arvojen määrittäminen on tärkeää jo ennen perustamisvaihetta. Yksi osuustoiminnan tärkeimmistä arvoista on avoimuus, sillä osuuskunnat ovat vapaaehtoisia organisaatioita, jotka ovat avoimia kaikille, jotka voivat käyttää osuuskunnan palveluita ja ovat valmiita noudattamaan sen jäsenyyden velvoitteita. (Asunta 2002, 10; Kangas, Merikivi, Pietilä, Hänninen & Lehto 2007, 4, hakupäivä 23.1.2013; Osuuskuntalaki 2001/1488 1:2 §, hakupäivä 23.1.2013.)

Kun osuuskunnan arvot kohtaavat jäsenten arvot, voi osuuskunnasta kehittyä yhteisö, joka tukee kaikkia osakkaita taloudellisesti. Osuuskunta on demokraattinen yhteisö, jossa jokaisella on oikeus ja velvollisuus osallistua arvojen, vision ja strategian määrittämiseen "jäsen ja ääni"-periaatteella. Kun osuuskunnan yhdessä asettamat suuntaviivat ovat selvillä, on tulevan johdon helppo ohjata osuuskuntaa kohti yhteistä päämäärää. Osuuskunnan arvojen vaaliminen on tärkeää, sillä arvot ovat asia, joka erottaa osuuskuntatoiminnan muista yrittämisen muodoista. (Kurki, hakupäivä 23.1.2013.)

Kansainvälinen Osuustoimintaliitto ICA määrittelee osuustoiminnan arvot perusarvojen ja eettisten arvojen mukaan. Yksi tärkeimmistä perusarvoista on omatoimisuus, eli jokaisella jäsenellä on oikeus omatoimiseen toimintaan osuuskunnan jäsenenä. Omatoimisuuteen liittyy esimerkiksi vapaus liittyä ja erota osuuskunnasta. Jokaisella osuuskunnan jäsenellä on myös vastuunsa osuustoiminnasta omalta osaltaan. Osuuskunnissa tulee vallita demokratia ja tasa-arvo, joka näkyy "yksi osuus - yksi ääni" -periaatteena ja suvaitsevaisuutena. Myös oikeudenmukaisuus ja suvaitsevaisuus ovat osuuskuntatoiminnan perusarvoja. Eettisiä arvoja osuuskuntatoiminnalle ovat rehellisyys, avoimuus, yhteiskunnallinen vastuu sekä muista ihmisistä välittäminen. Osuuskuntatoiminta on yritystoimintaa siinä missä muutkin, ja osuuskuntatoimintaa on pidetty rehellisenä ja avoimena yrittämisen muotona. Yhteiskunnallinen vastuu kuuluu osuustoiminnan perusasioihin, mutta tavanomaista on myös osuuskunnan jäsenistä välittäminen ja huolta

pitäminen. Tämä näkyy osuustoiminnassa siten, että tuotettu raha jaetaan jäsenille joko palkkana tai muina etuisuuksina jäsenten elinkeinon ja talouden tukemiseksi. Osuuskuntien yhteisöllinen luonteen takia niiden tulisi pohtia myös yhteisönsä sosiaalisia, taloudellisia ja kulttuurisia ongelmia. Osuuskuntien tulisi ottaa huomioon vihreät arvot, työttömyys, köyhyys ja syrjäytyminen. Osaltaan osuuskunnat vaikuttavatkin työttömyyteen ja jäseniensä hyvinvointiin. Myös henkisen hyvinvoinnin jakaminen kuuluu entistä enemmän osuuskuntatoiminnan eettisiin arvoihin. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 6 - 7, hakupäivä 24.1.2013; Pättiniemi, Tainio 2000, 12.)

ICA on jakanut osuuskunnan perusarvot kolmeen pääkategoriaan. Nämä kategoriat ovat osuustoiminnan perustavat ideat, osuustoiminnan etiikka ja osuustoiminnan periaatteet. Osuustoiminnan perustaviin ideoihin lukeutuu talouden järjestäminen siten, että se tukee kaikkia osuuskunnan jäseniä tasa-arvon, demokratian ja oikeudenmukaisuuden nimissä. Osuustoiminnan eettiset arvot ovat rehellisyys, lähimmäisistä välittäminen, moniarvoisuuden kunnioittaminen sekä sitoutuminen. Osuustoiminnan periaatteet koostuvat pääasiassa toiminnasta, jota harjoitetaan jäsenten tarpeiden ja talouden tukemiseksi. Osuuskuntien tulisi toimia demokraattisesti edistäen inhimillistä kehitystä ja osoittamaan myös sosiaalista vastuuta. (Laurinkari 2004, 63.)

Yrityksen arvoihin voidaan lisätä myös sisäinen yrittäjyys, asiakastyytyväisyys, jäsenten oppiminen ja laatukriteerit. Osuuskunnan arvot ovat tärkeä osuus osuustoiminnassa, sillä ne ovat jokaisen osuuskunnan itse päätettävissä ja määriteltävissä omien mielty- mysten ja periaatteiden mukaan. On tietysti muistettava, ettei mikään esille nostettu arvo merkitse mitään, ellei sen mukaan myös toimita. (Asunta 2002, 10.)

4 ALOITTAVAN YRITTÄJÄN HAASTEET

Yrittäjän on aina muistettava toimintansa visio, eli se, mitä yrittäjä haluaa tehdä. Visio voi olla myös yrityksen tulevaisuuden haave, menestymisen tavoite. Tämän saavuttamiseen liittyy oleellisesti tilaisuus tehdä jotain. Yrittäjän täytyy löytää jokin markkinarako, jonka hän voi täyttää tuotteellaan tai palvelullaan. Aloittelevan yrittäjän on hankala menestyä alalla, jossa kilpailua on jo valmiiksi paljon, joten sopivan markkinaraon löytäminen onkin todella tärkeää. (TE-keskus 2000, hakupäivä 13.10.2013.)

Yksi yrittäjyyden suurimmista haasteista on perustamistoimien aikataulutus. Aloittelevalle yrittäjälle voi olla haastavaa aikaisemman palkkatyön lopettaminen, sillä huomiota täytyy ottaa mm. irtisanomisaika ja oman yrityksen perustamisprosessin pituus. Aloittelevan yrittäjän yhtenä suurimpana ongelmana on yleensä rahoituksen hakeminen ja saaminen, sillä rahoitus vaikuttaa koko yrityksen toimintaan radikaalisti. Yrityksen toiminnan aloittaminen vaatii rahaa, sillä kuluja tulee runsaasti. Perustamiseen liittyy tiettyjä pakollisia kuluja, mm. perustamisasiakirjojen käsittelymaksu. Yrityksen toimintaan liittyy myös paljon muita kuluja, joiden arviointi on tärkeää. Kirjanpidosta ja markkinoinnista kertyy kuluja, kuten myös esimerkiksi vakuutuksista. Useasti aloittavan yrittäjän täytyy myös tehdä hankintoja, joten rahoituksen saaminen tai sen viivästyminen luovat aloittelevalle yrittäjälle suuria haasteita. (Isolta Oy 2012, hakupäivä 13.10.2013.)

Ennen yrityksen perustamista yrittäjän täytyy tehdä liiketoimintasuunnitelma, josta selviää toimiala ja yrityksen tarkoitus. Tärkeää on myös tuotteistaminen. Ilman tuotteistamista käy helposti niin, että yritys pyrkii tarjoamaan ”kaikille kaikkea”, jolloin sen toiminnassa ei ole selkeää linjaa, joka useasti johtaa ongelmiin ja pahimmassa tapauksessa konkurssiin. Tuotteistamisella yritys luo oman linjansa ja ennen kaikkea oman imagonsa, jonka avulla se pystyy markkinoimaan itseään. Kun aloittavalla yrittäjällä on selkeä tuote tai palvelu, jota hän lähtee myymään tai tuottamaan, on yrityksen toiminnan käynnistäminen huomattavasti helpompaa. Aloittelevan yrittäjän tuleekin miettiä omaa osaamistaan ja sen riittävyttä palveluiden tai tuotteiden tuottamisessa. Aloittelevan yrittäjän tulee miettiä omaa erityisosaamistaan ja laatia sen pohjalta tuotteet tai palvelut. Yksi suurimmista virheistä onkin lähteä perustamaan yritystä, jonka toimialana on ”kaikki laillinen liiketoiminta”, sillä oikeassa yritysmaailmassa ei pärjää ilman tuotteistamista ja selkeää toimintalinjaa. Yrittämiseen liittyy oleellisesti myös innovatiivisuus

ja innovointi, sillä toimintaympäristön muuttuessa yrittäjien täytyy pystyä sopeutumaan ja innovoimaan uutta. (Tuunanen 2011, hakupäivä 13.10.2013; Tuukkanen 2011 hakupäivä 13.10.2013; Akavan erityisalat 2013, hakupäivä 13.10.2013.)

Keskeisenä haasteena yritystoiminnassa ovat myös talousasiat. Yritystoiminnan käynnistäminen on haasteellista, jos rahaa ei heti tulekaan, mutta yrityksellä on jo olemassa olevia kuluja, jotka pitäisi hoitaa. Kannattavuus onkin yksi taloudellinen kulmakivi yritystoiminnassa. Kannattavuutta voidaan parantaa tekemällä huolelliset pohjatyöt ennen yrityksen perustamista. Yritystoiminnan aloittamisen haasteet riippuvat paljon yritystoiminnan suuruudesta ja aloituskustannuksista, eli esimerkiksi siitä, pitääkö yrittäjän hankkia kalustoa tai materiaaleja yrityksen toiminnan aloitusta varten. (Akavan erityisalat 2013, hakupäivä 13.10.2013.)

Aloittelevalle yrittäjälle arki voi olla joskus rankkaa, sillä yritystoiminta ei välttämättä lähdekään toimimaan suunnitellusti. Haasteena onkin alkuinnostuksen jälkeisen heikkomman ajan läpipääseminen. Se vaatii kovaa työtä ja omaan visioonsa uskomista, sillä toimivat yritykset vaativat yleensä aikaa kehittyäkseen toimiviksi. Myös talouden muutokset voivat tuoda suuria haasteita. Talous toimii sykleissä, jonka vuoksi yrityksen toiminnassa tulee myös heikompia vuosia. Näinä vuosina yrittäjältä vaaditaan pitkäjänteisyyttä, sillä toiminta on haastavaa ja yrittäjä saattaa miettiä jo toiminnan lopettamista. Varsinkin aloittelevalle ja kokemattomalle yrittäjälle tämä voi olla ongelma, sillä ongelmat voivat tuntua liian isoilta ja siltä, että huonoista vuosista ei selviä. On kuitenkin selvää, että yrittäjät kokevat useasti huonoja aikoja ja myös konkurssit ovat yleisiä. Menestyvä yrittäjä on kuitenkin päättäväinen ja valmis työskentelemään rajusti huonojen aikojen läpi. (Tuukkanen 2011, hakupäivä 13.10.2013; Chase Williams 2013, hakupäivä 13.10.2013.)

Talouden muutokset ja vaihtelut vaikuttavat yrittäjyyteen selkeästi, sillä moni ei uskalla ryhtyä yrittäjäksi epävarmuuden vuoksi. Yrittäjä maksaa ennakkoverot edellisen vuoden tulojen mukaan, mutta silti useimmat alat ovat hyvin suhdanneherkkiä joten tulojen arviointi on hankalaa. Taloudellinen epävarmuus yhdistettynä palkansaajia heikompaan sosiaaliturvaan ovat yleensä syitä miksi monet eivät uskalla tai halua lähteä yrittäjiksi. (Akavan erityisalat 2013, hakupäivä 13.10.2013.)

Aloittelevalla yrittäjälle haasteena voi olla myös johtaminen. Vaikka kyseessä olisi yhden miehen tai naisen henkilöyrittös, täytyy sitä silti osata johtaa. Yrittäjälle tärkeää on innovoiminen ja toimintaympäristön muutosten mukana pysyminen. Nämä kaksi asiaa yhdistyvät menestyvässä yrittäjässä: yrittäjä osaa johtaa ja johtaja innovoida. Menestyvä yrittäjä on näitä molempia. Johtajuus liittyy ratkaisevasti myös henkilöstöhallintaan ja ihmissuhdetaitoihin. Jos yrityksessä on työntekijöitä tai omistajia on useampia, tulee yrittäjän tulla toimeen heidän kanssaan. Ihmissuhdetaidot, kommunikointi, johtamistaidot ja vuorovaikutustaidot voivatkin olla haasteita aloittelevalla yrittäjälle. (Tuukkanen 2011, hakupäivä 13.10.2013.)

Aloittavan yrittäjän on syytä myös muistaa, että kaikkea ei pysty tekemään itse, vaan yrittäjä tarvitsee usein apua, sillä yrityksen toiminta vaatii monenlaista osaamista, eikä yksikään ihminen voi pystyä kaikkeen. (Chase Williams 2013, hakupäivä 13.10.2013). Yrittäjillä päivät voivat venyä pitkiksi ja monille yrittäminen ei tule kysymykseenkään juuri epäsäännöllisten työaikojen vuoksi. Työhyvinvointi onkin tärkeää ja siihen on viime vuosina kiinnitetty yhä enemmän huomiota etenkin kun valtiovallan taholta on tullut esityksiä eläkeiän nostamisesta. Myös yrittäjälle työhyvinvointi on elintärkeää ja työhyvinvointi koostuukin monesta eri tekijästä, kuten terveydentilasta, stressistä, levosta, liikunnasta ja ruokailutottumuksista. Olisikin tärkeää, että pystyttäisiin luomaan myös yrittäjien hyvinvointia ja jaksamista tukeva järjestelmä, jotta yrittäjäksi ryhtyisivät myös sellaiset henkilöt, jotka ovat tottuneet työntekijän sosiaalietuuksiin. (Akavan erityisalat 2013, hakupäivä 13.10.2013.)

Aloittelevalla yrittäjälle myös oma-aloitteisuus voi olla haastavaa, mutta se on yrityksen toiminnan kannalta todella tärkeää. Palkkatyössä viimekädessä esimies antaa työtehtävät, mutta yrittäjän tapauksessa ei ole ketään määräämässä työtehtäviä, vaan yrittäjän tulee itse hankkia työnsä. Aloitteellisuus onkin tärkeää aloittelevalla yrittäjälle, sillä odottamaan jääminen on todella suuri virhe. Asiakkaat eivät tule uuden yrittäjän luo, vaan yrittäjän täytyy mennä asiakkaidensa luokse. (TE-keskus 2000, hakupäivä 13.10.2013.)

Yrittäjyyteen liittyy oleellisesti myös vastuullisuus, sillä yrittäjä on aina vastuussa omasta, ja työntekijöidensä, työn lopputuloksesta. Vaikka vika olisi työntekijässä, on lopullinen vastuu yleensä aina kuitenkin yrittäjällä. Vastuullisuutta voidaankin pitää yhtenä yrittäjän tärkeimmistä ominaisuuksista ja elinehdoista, sillä vastuullisuus ja luo-

tettavuus ovat tärkeitä ominaisuuksia yritysmaailmassa. Jos yritys menettää toisten yritysten tai asiakkaidensa luottamuksen, on sen toiminta tulevaisuudessa huomattavasti vaikeampaa. (TE-keskus 2000, hakupäivä 13.10.2013.)

Aloittelevan yrittäjän haasteina koetaan usein myös lainsäädäntö, sillä usein lainsäädäntö koetaan liian pakottavana. Myös verotusasiat ovat usein haastavia aloittelevalle yrittäjälle, sillä verotukseen liittyy useita tärkeitä asioita ja verotusta useasti jopa pelätään. Verotusasiat ovat todella tärkeitä yrityksen toiminnan kannalta, sillä huonosti hoidetut verotusasiat saattavat aiheuttaa ongelmia tulevaisuudessa. (Akavan erityisalat 2013, hakupäivä 13.10.2013.)

Yrittämiseen liittyy aina myös riskejä, jonka vuoksi yrittäjän tulee myös varautua mahdollisiin riskeihin. Aloittelevalle yrittäjälle voi olla hankalaa laatia talousarvioita ja kustannusarvioita, jonka vuoksi riskien määrä nousee. Aloittelevan yrittäjän olisikin järkevää laatia riskienhallintasuunnitelma, jonka avulla pystyy varautumaan tuleviin riskeihin. Aloittelevan yrittäjän onkin järkevää pyytää neuvoja kokeneemmilta yrittäjiltä, sillä esimerkiksi loppuun palaminen ja työkyvyn menettäminen ovat todellisia riskejä yrittäjälle. (Akavan erityisalat 2013, hakupäivä 13.10.2013.)

Yrittäjyyden yksi suurimmista riskeistä on vastuullisuus omasta, ja yrityksen kasvaessa myös työntekijöiden, palkasta. Jos yrityksen toiminta ei lähde käyntiin, ei palkkaakaan pysty nostamaan. Palkkatyöhön verrattuna yrittäjyys on raskasta, sillä palkkaa ei voi saada, jos yrityksen toiminta ei pyöri. Palkkatyössä palkka maksetaan kuukausittain tilille, mutta yrittäjän tilanteessa näin ei olekaan. Varsinkin alkuvaiheessa voi olla mahdotonta nostaa palkkaa, joten aloittelevan yrittäjän on hyvä varautua heikkoon rahatilanteeseen jo hyvissä ajoin. (TE-keskus 2000, hakupäivä 13.10.2013.)

Asiakassuhteiden luominen on aloittelevalle yrittäjälle haastavaa, sillä aloitteleva yritys on useasti vielä tuntematon, jonka vuoksi asiakassuhteiden luominen on vaikeampaa. Myös markkinoinnin käyttäminen tunnettuuden luomiseen on aloittelevalle yrittäjälle haastavaa, sillä koska kuluja on muutenkin, voi olla hankalaa sijoittaa resursseja markkinointiin. Voikin syntyä pieni oravanpyörä; yritys tarvitsisi asiakkaiden hankkimiseen markkinointia, mutta markkinointia varten taas maksavia asiakkaita. (Akavan erityisalat 2013, hakupäivä 13.10.2013.)

Toimintaympäristön muutokset ja tulevaisuuden arviointi ovat asioita, jotka luovat haasteita yrittäjälle. Esimerkiksi tekniikka menee eteenpäin kovaa vauhtia ja yrittäjän täytyykin pysyä jatkuvasti muutoksen harjalla, ettei jää kilpailijoiden jälkeen. Tulevaisuuden arviointi tällaisissa asioissa on vaikeaa, sillä yrittäjän täytyy harkita esimerkiksi sitä, mihin investoida ja mihin ei. On myös selvää, että ihmisten arvomaailma ja sen myötä myös kulutustottumukset muuttuvat jatkuvasti ja yrittäjän on pystyttävä muuttamaan mukana. (Akavan erityisalat 2013, hakupäivä 13.10.2013.)

Kansainvälistyminen on yksi suomalaisen yritystoiminnan haasteista, sillä Suomi ei esimerkiksi omaa mittavia luonnonrikkauksia, joita pystyttäisiin myymään. Näin ollen Suomen yritystoiminnan täytyy saada tuloja jostain muualta. Siksi onkin tärkeää, että suomalaiset yritykset kansainvälistyisivät. Tähän ongelmaan täytyisi etsiä ratkaisua myös valtiovallan taholta, sillä kovan verotuksen takia monella alalla suomalaiset yrittäjät eivät pysty kilpailemaan kansainvälisesti. Kansainvälistymisessä tärkeänä osana on yrityksen rahoitus. Menestyviä yrityksiä pitäisi pystyä nostamaan esille jotta sijoittajat löytäisivät potentiaaliset kansainvälistyvät yritykset tai ideat. Suomesta löytyy paljon investointivalmiita yrityksiä mutta heidän heikkoutenaan on näkyvyys. Heidän täytyisi saada markkinoitua tuotteitaan ja osaamistaan, jotta kansainvälistyminen mahdollistuisi. (Huovinen 2012, hakupäivä 13.10.2013; Mykkänen 2012, hakupäivä 13.10.2013.)

Suomalaiset ovat ikääntyvää kansaa ja tulevaisuuden Suomessa uumoillaan olevan pula työntekijöistä, mutta erityisesti myös yrityksiä jatkajista. Suuret ikäluokat eläköityvät ja yrityksille ei välttämättä ole jatkajaa. Tämä on asia joka luo haasteita suomalaisille yrittäjille ja yrityksille. Koska olemassa oleva yritys tarjoaa työpaikkoja ja omaa kasvumahdollisuuksia, olisi tärkeää, ettei yrityksiä jouduttaisi lopettamaan vain siksi että omistajanvaihdos on liian hankalaa. EU on arvioinut että Euroopan unionin alueella jopa kolmannes yrittäjistä jää eläkkeelle seuraavan kymmenen vuoden aikana. EU onkin pyrkinyt edistämään toimia, jotka tulevaisuudessa helpottaisivat omistajanvaihdoksia. (Huovinen 2012, hakupäivä 13.10.2013; Europa 2007, hakupäivä 13.10.2013.)

Osuuskuntayrittäjän yhtenä isoimmista haasteista voi olla yrityksen arvomaailman ja osuustoiminnan aatteiden kohtaaminen. Yrityksellä on tietenkin omat arvonsa ja visionsa, mutta osuustoiminta perustuu tietyille perusarvoille, jotka osuuskuntayrittäjänkin tulisi ottaa toiminnassaan ja arvoissaan huomioon. Osuuskuntayrityksen arvot tulisikin rakentua näiden perusarvojen rungon pohjalta, mutta yrittäjän tulisi tuoda arvomaail-

maan myös omia arvojaan ja näkemyksiään, jolloin yrityksen arvomaailmasta tulee ainutlaatuinen. (Pellervo 2010, hakupäivä 13.10.2013.)

Osuuskunnassa ongelmaksi voi muodostua demokraattisuus, sillä ihmiset ovat erilaisia ja erimielisyyksiltä ei välttyä. Osuuskunnassa voi olla toimitusjohtaja, mutta osuustoiminnan arvojen mukaan päätökset tehdään silti demokraattisesti. Joskus päätöksenteko voi kuitenkin olla hankalaa ja jopa riitoja saattaa esiintyä. Osuuskunnassa pääoman määrä on jäsenten päätettävissä, joten siitä sopimisessa saattaa esiintyä erimielisyyksiä. Osuuskunnassa on yleensä useita jäseniä, jonka vuoksi on tärkeää pystyä keskustelemaan asioista, jotta ryhmä pystyy toimimaan jatkossakin. On kuitenkin selvää, että kun yritys toimii ryhmänä, ongelmilta ei voi välttyä. Yleisestikin voidaan sanoa, että ryhmillä on yleensä tietynlainen elämäнкаari (kuvio 2), vaikka tietenkin myös poikkeuksia on. (Pellervo 2010, hakupäivä 13.10.2013.)

Kuvio 2 (Pellervo 2010, hakupäivä 13.10.2013.)

Ryhmän elämäнкаareen (kuvio 2) kuuluu oleellisesti innostus. Innostus on uuden ryhmän elämäнкаareessa ensimmäinen vaihe ja se vie ryhmää eteenpäin. Innostuksen jälkeen tulee kuherruskuukausi, jolloin ryhmä hioutuu hyvin yhteen ja ryhmä saa hyvällä tunnelmalla ja ”tsempillä” asioita tehtyä. Ryhmähenki on hyvä ja kaikki tuntuu mene-

vän hienosti. Alun innostuksen ja hyvän vauhdin jälkeen tulee ensimmäiset kriisit, pettymykset ja vähitellen myös työn raadollisuus paljastuu uudelle ryhmälle. Tämä vaihe on ryhmän elämänkaarelle haasteellinen, sillä se voi myös hajottaa ryhmän, mikäli jäsenet eivät ole tarpeeksi vahvoja. (Pellervo 2010, hakupäivä 3.11.2013.)

Kun realiteetit ja inhimillisyys on tunnustettu, saattaa jäsenien välit olla tulehduksissa ja joku ryhmän jäsenistä saattaa jopa luovuttaa. Tämä johtaa kuitenkin ongelmien ratkaisuun, jonka jälkeen ryhmä pääsee taas eteenpäin. Tässä vaiheessa ryhmä hioo pelisääntöjä ja sopii tavoitteellisesta yhteistyöstä, jotta voidaan välttyä kriiseiltä ryhmän myöhemmässä vaiheessa. Vaikka elämänkaari onkin määritelty tällä tavalla, ei se tietystikään aina pidä paikkaansa. Tällaisia asioita kyllä ilmenee, mutta tiedostamalla ne, pysyy ryhmä välttämään pahimpia sudenkuoppia ryhmän elämänkaarella. (Pellervo 2010, hakupäivä 3.11.2013.)

5 OSUUSKUNTATOIMINNAN KÄYNNISTÄMINEN

5.1 Yrityksen perustamisen seitsemän pääkohtaa

Yrityksen perustamiseen kuuluu useita vaiheita (kuvio 3), ja perustamisen laajuus yleisesti riippuu siitä, millainen perustettava yritys tulee olemaan. Perustaminen voidaan kuitenkin jakaa seitsemään pääkohtaan. Yritystä perustamisen tulee aina lähteä intohimosta yrittämistä kohtaan. Yritystoiminta ja yrittäminen eivät sovi kaikille, ja yrittäjyyttä ja sen haasteita onkin syytä miettiä ennen perustamista. (Suomen Yrittäjät 2013, hakupäivä 13.10.2013.)

Yrityksen perustamisen vaiheet
1. Oma halu ja tahto aloittaa yritystoiminta
2. Liiketoimintasuunnitelman laatiminen
3. Yritysmuodon valinta
4. Luvanvaraisuuden selvittäminen
5. Perustamisilmoituksen tekeminen
6. Muihin rekistereihin ilmoittautuminen
7. Kirjanpidon ja vakuutusten järjestäminen

Kuvio 3 (Suomen Yrittäjät 2013, hakupäivä 13.10.2013.)

Ennen perustamista täytyy laatia liiketoimintasuunnitelma, jonka avulla pyritään selvittämään yritystoiminnan kannattavuutta. Liiketoimintasuunnitelman tarkoituksena on myös arvioida kilpailutilannetta ja pyrkiä selvittämään, onko yrityksellä mahdollisuuksia toimia kyseisellä markkina-alueella. Tutkimatta oman alansa kilpailua ja asiakaskuntaa ei kannata yritystä lähteä perustamaan, sillä silloin altistaa tulevan yrityksen alttiiksi ongelmille, jotka pahimmassa tapauksessa tarkoittavat jopa toiminnan lopettamista. (Suomen Yrittäjät 2013, hakupäivä 13.10.2013; Asunta 2002, 10.)

Kolmantena pääkohtana on yritysmuodon valinta. Valintaan vaikuttavina tekijöinä ovat yleensä perustajien määrä sekä toisaalta yritystoiminnan laajuus. Eri yritysmuotoihin kannattaa tutustua huolellisesti, ja tietoa löytyy runsaasti esimerkiksi Suomen Yrittäjien sivuilta. (Suomen Yrittäjät 2013, hakupäivä 13.10.2013.)

Yritystoiminnan luvanvaraisuus on neljäs vaihe ja monelle erittäin tärkeä. Moni yritystoiminta on luvanvaraista, joten ennen perustamista kannattaa tutustua huolellisesti elinkeinoluvan myöntöperusteisiin. Kun perusasiat ovat selvillä, täytyy perustaminen itsessään saada eteenpäin. Perustamisilmoitukset löytyvät patentti- ja rekisterihallituksen nettisivuilta tai paikalliselta yritysneuvojalta. Perustamisilmoituksella ilmoitetaan myös eri rekistereihin, joihin liittymisestä löytyy tietoa patentti- ja rekisterihallituksen sivuilta tai paikallisilta yritysneuvojilta. (Suomen Yrittäjät 2013, hakupäivä 13.10.2013; Patentti ja rekisterihallitus 2013, hakupäivä 13.10.2013.)

Seitsemäs, mutta yritystoiminnan kannalta todella tärkeä kohta, on kirjanpidon järjestäminen. Kirjanpitoa voi tehdä itse, mutta myös eri tilitoimistot myyvät kirjanpito palveluita. Käynnistyvä yritystoiminta tulee myös vakuuttaa kaiken varalta, joten vakuutusten ottamiseen kannattaa myös käyttää aikaa jo aikaisessa vaiheessa, ettei mahdollinen vahinko jää korvaamatta. Pahimmillaan yritystoiminnassa tulleen ongelman korjaaminen voi syöstä alkavan yrityksen vararikkoon jo heti alkujaan, jos yrityksellä ei ole tarvittavia vakuutuksia. (Suomen Yrittäjät, 2013, hakupäivä 13.10.2013.)

5.2 Osuuskuntayrittäjyys

Menestyminen vaatii myös sitoutumista ja yrittäjyyttä. Osuuskunnan jäseneksi ryhtyvän onkin syytä kysyä itseltään, haluaako hän sitoutua pitkäksi aikaa yhteisen yrityksen tavoitteisiin ja yhteisön etuun. Suomalaiset ovat aktiivisesti mukana osuustoiminnassa, mutta helposti ajatellaan osuuskunnan jäsenyys vain jäsenyytenä, eikä niinkään aktiivisen vaikuttamisen kanavana. Onkin tärkeää, että toiminnan suunnittelu edeltää aina yritysmuodon valintaa, eikä päinvastoin. Kuten mikä tahansa yritystoiminta, osuuskuntakin toimii markkinoilla, joista täytyy olla perillä ennen yrityksen perustamista. Osuuskuntayrittäjyys ei eroa muusta yrittäjyydestä, joten yrittäjän on otettava huomioon monia asioita ennen yrityksen perustamista. Ennen perustamista on hyvä miettiä esimerkiksi oman osaamisensa tuotteistamista myytäväksi palveluksi. Onnistunut palvelun tuot-

teistaminen on ehdottomasti avain menestykseen. Myös kumppaneiden hankkimiseen ja sääntöjen sopiminen on hyvä tehdä ennen perustamista, jotta tiedetään, mihin osakkaat ovat valmiita ja mitä he omalta osaltaan yritykseltä haluavat. Tähän liittyy tietysti yhteishengen kasvattaminen ja pelisääntöjen laatiminen. (Asunta 2002, 10; Pellervo 2010, hakupäivä 13.10.2013; Katajarinne 2010, hakupäivä 13.10.2013.)

Osuuskuntaa tulee myös johtaa. Onkin tärkeää, että osuuskunnan johtoon valitaan henkilöt, jotka omaa etuaan tavoittelematta ohjaavat osuuskuntaa yhdessä toivottuun suuntaan. Osuustoiminnan demokraattisuus ohjaa jo mahdollisesta toimitusjohtajasta lähtien henkilöiden toimintaa yhteisen edun suuntaan. Osuuskunnan voimavara ovat osuuskunnan jäsenet, sillä monipuolisella ja laajalla osaamisella taataan menestyminen markkinoilla. (Asunta 2002, 10.)

5.3 Osuuskunnan sisäiset säännöt

Osuuskunnan toimintatavat sovitaan yhdessä ja määritellään sisäisillä säännöillä. Sisäiset säännöt koskevat yleisiä osuuskunnan toimintaperiaatteita ja niitä voidaan ajan myötä muokata sopivimmiksi. Sisäiset säännöt poikkeavat osuuskunnan virallisista säännöistä, joiden muuttaminen vaatii kaupparekisterimuutoksen. Osuuskunnan sisäisissä säännöissä on hyvä määrittää asiat, joista voidaan kuvitella tulevan epäselvyyksiä tai riitoja. Myös osuuskunnan jäsenten tehtävät on hyvä määrittää säännöissä, mutta huomioitavaa olisi esimerkiksi kiertävät tehtävät. Näin ikävät tehtävät eivät jäisi yhden henkilön vastuulle, kun jokainen saisi tehdä niitä vuorollaan. Näin pystytään välttämään mahdolliset riidan aiheet eri tehtäviin liittyen. (Asunta 2002, 11.)

Osuuskunnan yksi suurimmista eduista on sen demokraattisuus. On kuitenkin hyvä huomioida osuuskuntaa käynnistettäessä ryhmän toimivuus, sillä se saattaa aiheuttaa ongelmia. Avoin keskustelu tulevasta osuuskuntatoiminnasta ja esimerkiksi työajoista ja johtajuudesta on hyvä ottaa esille jo hyvissä ajoin ennen perustamista. Tällöin asiat voidaan kirjata sisäisiin sääntöihin ja näin välttyään ylimääräisiltä riidoilta tulevaisuudessa. (Asunta 2002, 11.)

5.4 Talous ja markkinointi

Yrityksen talous on myös syytä ottaa huomioon jo käynnistämisvaiheessa. Budjetti täytyy suunnitella, jotta osataan arvioida tarvittavien tulojen määrä menojen kattamiseksi. Myös vieras pääoma rahoitusmahdollisuutena tulee selvittää perustamisvaiheessa, jotta ei ajauduta rahaongelmiin, jos toiminta ei heti lähdekään vauhtiin. Ulkopuolista rahoitusta tarjoavat esimerkiksi pankit ja rahoitusyhtiöt. Yrityksen on myös mahdollista hakea erityisrahoitusta valtion rahoituksella toimivilta yhteisöiltä, kuten Finnveralta. Yrityksen pääoman tarpeella on vaikutus myös yritysmuodon valintaan. (Asunta 2002, 13; Suomen Yrittäjät 2013, hakupäivä 20.10.2013.)

"Yritys elää markkinoinnin avulla" -lausahdus kuvaa hyvin markkinoinnin merkitystä nyky-yhteiskunnan kilpailun keskellä. Jo liikeideassa on hyvä määrittää markkinoinnin perusta: mitä, kenelle, miten ja miksi osuuskunta aikoo tuottaa hyödykkeitä tai palveluita. On tärkeää määrittää, kenelle tuotteita tai palveluja halutaan myydä, jotta markkinointi osataan kohdentaa oikein. Markkinoinnissa tulee ottaa huomioon asiakkaan tarpeet, jotka voivat hyvinkin poiketa palveluntuottajan kuvasta omiin tuotteisiinsa. Myös kilpailutilanne vaikuttaa markkinointiin ja markkinoinnin tarpeeseen. Ennen markkinoinnin aloittamista on syytä pohtia, minkälaisen yrityskuvan haluaa itsestään annettavan. Yksikin huono tuote voi viedä yrityksen hyvän maineen. On tärkeää miettiä keinoja levittää tietoa yrityksestä, kuten esimerkiksi pienillä paikkakunnilla osuuskunnan perustaminen huomioidaan ja paikalliset tiedotusvälineet tarttuvat uutiseen helposti. Nykyään entistä enemmän yleistynyt sosiaalisen median kautta markkinointi on syytä ottaa huomioon, mutta myös perinteiset markkinointikanavat on syytä ottaa huomioon. (Asunta 2002, 24.)

5.5 Osuuskunnan velvoitteet ja lakimääräykset

Kirjanpitovelvollisuus on äärimmäisen tärkeä asia. Osuuskunta on liikeyritys, joka kirjanpitolain mukaan on kirjanpitovelvollinen. Kirjanpito on syytä ottaa yritykselle hyödyllisenä asiana, sillä kirjanpidon avulla on helppo seurata yrityksen toimintaa yksityiskohtaisesti. Myös rovelvollisuus koskee osuuskuntia siinä missä muitakin liikeyrityksiä voimassa olevien lakien mukaan. Kirjanpidon lisäksi on perustamisvaiheessa hyvä

ottaa huomioon vakuutusturva. Yritystoimintaan liittyy aina riskitekijöitä. Suunniteltu ja toteutunut eivät vastaakaan toisiaan, vaan jokin odottamaton tekijä pääsee aiheuttamaan vahinkoa henkilöstölle tai omaisuudelle. Vakuutukset on syytä kilpailuttaa ja kartoittaa vakuutusyhtiön kanssa jo hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista, jotta toiminta ja työntekijät ovat asianmukaisesti turvattu. On olemassa lakisääteisiä vakuutuksia, jotka työnantajan tulee aina ottaa työntekijöilleen. Hyvä on kuitenkin ottaa huomioon erilaiset vapaaehtoiset vakuutukset henkilöstöön ja muuten toimintaan liittyen. Esimerkiksi palotai muun omaisuusvahingon seurauksena voi liiketoiminta keskeytyä ja häiriytyä. (Asunta 2002, 35–38; Suomen Yrittäjät 2013, hakupäivä 20.10.2013.)

Osuuskunnan kokous, hallitus ja tilintarkastajat ovat osuuskunnan lakimääräisiä toimielimiä. Osuuskunnan kokous käyttää jäsenten päätäntävaltaa osuuskuntaa koskevissa asioissa. Toisinaan jäsenmäärältä isojen osuuskuntien säännöissä määrätään, että joissakin asioissa ylintä päätösvaltaa käyttää kokouksen sijasta jäsenten valitsema edustajisto. Joka tapauksessa osuuskuntaa perustettaessa on syytä määrittää juuri omalle osuuskunnalleen merkitykselliset säännöt toiminnan pohjaksi ja tätä kautta valita luottamushenkilöt demokraattisesti. Osuuskunnalla voi olla toimitusjohtaja, jos säännöissä niin määrätään tai hallitus päättää. (Asunta 2002, 39–41.)

Osuuskunnan perustamiseen vaaditaan vähintään kolme luonnollista henkilöä, yhteisöä, säätiötä tai muuta oikeushenkilöä. On osuuskunnan oma ja itse päätettävä asia hyväksyykö se osuuskunnan jäseneksi toista yritystä tai yhteisöä. Perustajat liittyvät perustessaan osuuskunnan jäseniksi ja ovat oikeutettuja "jäsen - ääni" -periaatteen mukaan päätöksentekoon. Perustamiseen vaaditaan perustamiskirja, joka päivätään ja jonka kaikki perustajat allekirjoittavat. Perustamiskirjaan tulee täyttää osuuskuntalain määritelmät sääntöjen, jäsenten yhteystietojen, osuuksien, kulujen, hallituksen, toiminimen, kotipaikan, toimialan, osuuden nimellisarvon sekä tilikauden osalta. Perustamisilmoituksen käsittelymaksu on 285 €, jonka osuuskunta maksaa. Mikäli osuuskunnalla on jokin muu tarkoitus kuin jäsentensä talouden ja elinkeinon tukeminen, tulee se mainita osuuskunnan säännöissä. Tärkeänä osana perustamisvaiheessa on yrityksen nimi, jota varten kannattaa tutustua kaupparekisteriin, josta löytyy käytössä olevien nimien lista. Huomionarvoista on myös se, että nimessä tulee olla sana "osuuskunta", yhdysosa "osuus" tai lyhenne "osk". (Suomen yrittäjät 2012, hakupäivä 23.1.2013; Katajarinne 2013, hakupäivä 19.10.2013.)

Osuuskunta on rekisteröitävä kuuden kuukauden sisällä perustamiskirjan allekirjoittamisesta. Mikäli osuuskuntaa ei määräajassa rekisteröidä, perustaminen raukeaa. Osuuskunta ei ennen rekisteröintiä ole oikeustoimikelpoinen, eli ennen rekisteröintiä mahdollisesti syntyneistä velvoitteista vastaavat perustamiseen osallistuneet tai siitä päättäneet yhteisvastuullisesti. Rekisteri-ilmoituksen lisäksi Patentti- ja rekisterihallitukselle tulee toimittaa perustamiskirja, säännöt, pöytäkirja hallituksen ja toimihenkilöiden mahdollisesta valinnasta, vakuutus siitä, että perustamisessa on noudatettu osuuskuntalakia sekä hallituksen jäseniltä, varajäseniltä ja mahdollisilta tilintarkastajilta päivätty ja allekirjoitettu suostumus. Kun edellä mainitut asiat sekä käsittelymaksut on suoritettu ja osuuskunta merkitty yritysrekisteriin on osuuskunta valmis toimimaan. (Suomen yrittäjät 2012, hakupäivä 23.1.2013.)

6 OSUUSKUNTAYRITTÄJYYS LIIKEAKATEMIAMALLISSA

LiikeAkatemia on Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun yrittäjyyden koulutusohjelma. LiikeAkatemian juuret juontavat Tampereen ProAkatemiaan sekä Jyväskylän Tiimiakatemiaan, joiden pohjalta vuonna 2010 perustettiin Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun LiikeAkatemia ja ensimmäinen LiikeAkatemiayritys, Rajapartners Oy. (Pahkasalo 2013, haastattelu; Konttaniemi 2013, haastattelu.)

LiikeAkatemiamallin perustana on ajatus käytännönläheisestä oppimisesta ja yrittäjyydestä käytännössä. Nykyään opiskelijat siirtyvät toisen opiskeluvuotensa keväällä pois normaalista kouluympäristöstä ja muuttavat LiikeAkatemian tiloihin ja käynnistävät yritystoimintansa kevään aikana. LiikeAkatemiaopiskelun periaatteena on yritystoiminnan pyörittäminen erilaisten projektien ja toimeksiantojen kautta. LiikeAkatemiaopiskelijat saavat näin ollen kokonaisvaltaisen kuvan yrittäjyydestä ja opintojensa aikana ja saavat näin yrityksen perustamiseen tarvittavan tietotaidon jo valmistuessaan ammattikorkeakoulusta, sillä akatemiassa perustetut yritykset ovat laillisestikin toimivaltaisia yrityksiä ja kaikin puolin virallisia yrityksiä. LiikeAkatemiassa opiskelijat pääsevät toteuttamaan projektien avulla niitä asioita, joita ovat oppineet koulutuksen kahtena ensimmäisenä vuotena. Tämä mahdollistaa käytännönläheisemmän opiskelun, sillä akatemiassa esimerkiksi markkinointia pääsee toteuttamaan käytännössä toimeksiantajille ja omalle yritykselle. (Pahkasalo 2013, haastattelu; Konttaniemi 2013, haastattelu.)

LiikeAkatemia tarjoaa opiskelijoille turvallisen ympäristön yrityksen perustamiseen, jolloin tulevaisuutta ajatellen opiskelijalla on jo tiedossa yrityksen perustamisen eri vaiheet. LiikeAkatemiasta valmistuessaan opiskelijalla on tarvittavat taidot yrityksen perustamiseen ja yrityksen toiminnan pyörittämiseen. LiikeAkatemian tarkoituksena onkin osaltaan madaltaa yrittäjäksi ryhtymisen kynnyksiä, sillä tulevaisuudessa uusien yrittäjien ja yritysten jatkajien tarve tulee kasvamaan.

LiikeAkatemiassa “opiskelu” pyörii yrityksen toiminnan ympärillä ja päätösvalta on aina yrityksellä. LiikeAkatemiassa ei ole opettajia, vaan valmentajia, jotka tukevat ja ohjaavat opiskelijayrityksiä, mutta eivät puutu liian paljon yritysten toimintaan. Opiskelijat hankkivat itse tarvittavat tiedot, mutta valmentajilta voi kysyä apua tarvittaessa. Valmentajien roolina on tukea opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä, mutta myös yrityksen kehitystä puuttumatta kuitenkaan sen yleiseen toimintaan. Valmentajat tietysti val-

vovat yksilöllisesti jokaisen edistymistä, jotta jokainen valmistuisi koulusta ajallaan. (Pahkasalo 2013, haastattelu; Konttaniemi 2013, haastattelu.)

Opiskelijoiden opinnot koostuvat LiikeAkatemiassa projekteista, innovoinneista, pajoista, seminaareista ja kirjapisteistä.

6.1 LiikeAkatemiaopinnot

Akatemiayritysten projektit ovat yrityksiltä ja koululta saatuja toimeksiantoja, joita opiskelijayritykset itse hankkivat. Opiskelijayritykset siis myyvät omia palveluitaan alueen yrityksille ja toimijoille ja käyvät näiden kanssa esimerkiksi neuvotteluja toimeksiannoista ja palveluiden hinnoista. Projekteja tekemällä opiskelijat saavat kestävää ja jatkuvaa oppia. Kun toimeksiantoja tehdään oikeille toimijoille, on niissä huomattavasti suurempi vastuu, sillä koska toimeksiantajat maksavat opiskelijayritysten palveluista, haluavat ne myös laadukasta työtä. (Pahkasalo 2013, haastattelu; Konttaniemi 2013, haastattelu.)

Projektit tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden kokeilla omaa osaamistaan, sillä projekteissa on yleensä monenlaista tekemistä. Tapahtumanjärjestämisestä kiinnostuneet saavat akatemiassa paljon oppia siitä, miten tapahtumia järjestetään ja mitä pitää ottaa huomioon, sillä akatemiayritykset järjestävät yleensä Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun työelämä- ja koulutustapahtuman, Majakkamessut. Myynnistä kiinnostuneille on tarjolla oman yrityksen myymistä, mutta useasti myös erilaisia myyntiprojekteja. Varsinkin myyntiprojekteissa opiskelijat oppivat paljon, sillä myyntipuhelut ovat huomattavasti erilaisia kuin normaalit puhelut. Opiskelijat oppivat kommunikoidaan selvemmin ja paremmin ja on myös todennäköistä, että akatemian aikana "luurikammo" katoaa täysin. Yritykset tarjoavat useasti myös markkinointipalveluita, jolloin myös markkinoinnista kiinnostuneille on projekteja. Vuonna 2012 aloittaneilla yrityksillä (InnDrop osk. ja Osuuskunta Roihu One) on yrityksissään mukana myös kulttuurialan opiskelijoita. Tämä on mahdollistanut esimerkiksi markkinointipalveluiden (julisteiden, logojen, käyntikorttien suunnittelu) laajemman tarjoamisen. (Pahkasalo 2013, haastattelu; Konttaniemi 2013, haastattelu.)

Tekemällä aikaisemmin oppimiaan asioita käytännössä, opiskelijat takaavat kestävämmän opin, sillä onnistuneet projektit ovat aina opiskelijayrityksille mieleenpainuvia hetkiä. Toisaalta myös epäonnistumiset jäävät mieleen, sillä epäonnistumista seuraa yleensä jotain muuta kuin arvosanan putoaminen, koska toimeksiantajat ovat oikeita yrityksiä. Yleensä opiskelijoiden motivaatio projekteissa on todella hyvä, koska kyseessä on tosiaan oikea projekti, ei arvosanoin arvosteltava kouluprojekti. Akatemiassa kaikki tehtävät asiat tehdään myös aina yritykselle ja lopulta itselleen, sillä projekteista saata- vat rahat jaetaan opiskelijoille heidän työmääränsä mukaan. Isommissa projekteissa opiskelijat näkevät myös kokonaisvaltaisesti yritystoimintaa, sillä isommissa projekteis- sa täytyy pystyä koordinoimaan eri osa-alueita, kuten myyntiä, markkinointia ja esimer- kiksi talousasioita. (Konttaniemi & Pahkasalo 2012, 17.)

Seminaarien tarkoituksena on syventää opiskelijoiden tietotaitoa ja tarjota samalla eri- lainen tapa saada uutta, ajankohtaista tietoa. Seminaareissa tarkoituksena on se, että opiskelijat saavat tietoa koulun ulkopuolelta, lähinnä erilaisten tapahtumien puhujilta. Opiskelijayritykset voivat myös pyytää puhujia vierailemaan akatemialla ja opiskelijat voivat itse käydä yritysvierailuilla. Seminaarien ideana on saada ajankohtaista tietoa yritysmaailmasta, jossa tieto on yleensä uutta ja ajankohtaista. Seminaarit tarjoavat yleensä myös uusia näkökulmia asioihin, sillä jokaisella puhujalla on aina omat mielipi- teensä ja näkökulmansa. Näin ollen tuttuunkin asiaan voidaan saada aivan uusia ajatuk- sia ja näkökulmia. (Konttaniemi & Pahkasalo 2012, 18–19; Konttaniemi 2013, haastat- telu.)

Pajojen päämerkitys on tiedon jakaminen. Paja on yhden tai useamman opiskelijan pi- tämää keskusteleva oppimistilaisuus, jossa keskitytään tiedon jakamiseen. Pajan tarkoi- tuksenakin onkin se, että pajan pitäjällä on tietoa tai kiinnostusta jotain asiaa kohtaan ja hän jakaa siitä tietoa muille. Pajojen tärkeimpänä elementtinä on kuitenkin keskustelu, jonka avulla saadaan uusia mielipiteitä ja näkökulmia, sekä avointa keskustelua. Pelkäs- tään oman tiedon jakaminen ei riitä, vaan nimenomaan keskustelulla pyritään löytämään uusia näkökulmia, ratkaisuja ja ideoita. Pajojen aiheet liittyvät yleensä liiketalouteen, mutta ne voivat liittyä myös muuhun pajan pitäjän mielenkiinnon kohteeseen. (Kontta- niemi & Pahkasalo 2012, 18; Konttaniemi 2013, haastattelu.)

Muita oppimistehtäviä ovat viikkopalaverit, innovoinnit ja yrityksen yleinen kehittämi- nen. Opiskelijayritykset pitävät yleensä viikoittain aina maanantaiamuna viikkopalave-

rin, jossa käydään läpi viikon ohjelma, projektit ja niiden eteneminen sekä keskustellaan yrityksen toiminnasta. Innovoinnit ovat yhdessä ideointia ja uuden kehittämistä joko toimeksiantajalle, akatemiassa tai omalle yritykselle. Opiskelijayritys voi innovoida omia palveluitaan ja tulevaa toimintaa. Opiskelijayrityksen kehittämistä tapahtuu koko akatemiaopintojen ajan, mutta isoin osa kehittämisestä tapahtuu perustamisvaiheessa, jolloin opiskelijayrityksen pääsuuntaviivat määritellään. Opintojen aikana yritys kehittyy uusien tietojen ja ryhmän yhteenkuuluvuuden kautta. (Konttaniemi & Pahkasalo 2012,19; Konttaniemi 2013, haastattelu.)

LiikeAkatemiassa opiskelijoiden tulee lukea itsenäisesti kirjoja 50 kirjapisteiden edestä. Pääsääntöisesti kirjoista saa 1–3 kirjapistettä riippuen kirjan aiheisällöstä ja pituudesta. Kirjojen lukemisessa ideana on se, että opiskelija hankkii itsenäisesti tietoa häntä kiinnostavasta aiheesta. Toimitusjohtajat voivat keskittyä johtamisen teoksiin, myyntipuolen henkilöt myyntikirjoihin ja markkinoinnista kiinnostuneet markkinointiin. Näin opiskelijat pystyvät itsenäisesti kartuttamaan tietotaitoaan ja myös saamaan uusia näkökulmia asioihin. Opiskelijoilla on vapaus valita itse kirjansa, mutta tiettyjä rajoituksia on. Pääsääntöisesti kirjojen tulee olla liiketalouteen liittyviä, mutta mahdollista on lukea myös muita kirjoja, jos niistä pystyy löytämään jonkin vaadittavan näkökulman. On esimerkiksi mahdollista lukea sotakirjallisuutta ja käsitellä niitä johtajuuden näkökulmasta. Jotta opiskelijoiden olisi helpompi valita luettavat kirjat, on Johannes Partanen koonnut teoksen, jossa on esitelty ja pisteytetty kategorioittain kirjoja, joita opiskelijat voivat lukea. Kirjan lukemisen jälkeen opiskelijat kirjoittavat kirjasta blogin LiikeAkatemian blogialustalle, jonka jälkeen valmentaja käy lukemassa ja kommentoimassa blogin. Tämä on samalla tietynlainen hyväksyntä suoritukselle. (Konttaniemi & Pahkasalo 2012, 18.; Konttaniemi 2013, haastattelu.)

6.2 Akatemian tarjoamat valmiudet

Akatemia tarjoaa jokaisella opiskelijoille turvallisen ympäristön kokeilla yrittäjyyttä. Näin opiskelijat tietävät jo heti valmistumisensa jälkeen, millaista yrittäminen on ja kiinnostaako yrittäjyys heitä. Jokainen opiskelija on myös käynyt läpi yrityksen perustamisprosessin, joten periaatteessa jokainen pystyisi perustamaan yrityksen melko helposti. Opiskelijat oppivat ymmärtämään myös sen, mitä kaikkea yrityksen perustaminen vaatii, joten vaikka yritystä ei heti perustaisikaan, on kynnys oman yrityksen perustami-

selle matalampi myös tulevaisuudessa. (Pahkasalo 2013, haastattelu; Konttaniemi 2013, haastattelu.)

LiikeAkademia tarjoaa käytännönläheisemmän mallin opiskeluun ja tarjoaa sen avulla hyvät lähtökohdat myös työelämään. Jos esimerkiksi akatemiassa keskittyy myyntiin, niin se tarjoaa työelämään todella hyvät lähtökohdat - vuoden käytännön kokemus myynnistä on parempi kuin ei mitään. Opiskelijoilla on käytännön kokemusta monenlaisista projekteista, ja näin he saavat valmiudet erilaisiin tehtäviin. LiikeAkatemiassa yritykset myös kommunikoivat yritysmaailman kanssa ja luovat verkostoja alueen toimijoihin. Tästä on hyötyä myös tulevaisuudessa, sillä verkostojen vaikutus yritysmaailmassa on melko suuri. (Pahkasalo 2013, haastattelu; Konttaniemi 2013, haastattelu.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Tutkimuksen tarve

Tutkimuksemme tarve pohjautuu omiin kokemuksiimme osuuskuntayrityksen perustamisesta. Perustamisvaiheessa huomasimme, että tietoa on paljon tarjolla, mutta useista eri lähteistä. Tämän takia näemmekin, että on tarpeellista kehittää yksi laaja opas, joka palvelee useita käyttäjäryhmiä. Emme näe tarpeelliseksi tutkia yritysten perustamista laajemmin, vaan keskitymme vain opiskelijanäkökulmaan, joka sopii myös hyvin Conventus-hankkeen tavoitteisiin.

Perustamisvaiheessa huomasimme myös sen, että osuuskuntaa ei ehkä vielä pidetä vakavasti otettavana yritysmuotona. Conventus-hankkeen tavoitteena on lisätä tietoisuutta osuustoiminnasta ja opinnäytetyömme tarkoituksena on osittain myös auttaa madaltamaan osuuskuntien perustamiskynnystä.

Päädymme valitsemaan haastateltavat Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoista. LiikeAkatemia toimii Torniossa, joten opinnäytetyömme näkökulmasta paras mahdollinen tieto osuuskuntayritysten perustamisesta saadaan haastattelemalla juuri osuuskuntia perustamassa olevia sekä jo aikaisemmin osuuskunnan perustaneita opiskelijoita. LiikeAkatemialla toimii päällekkäin kaksi vuosiluokkaa, joista vanhemmat ovat harjoittaneet yritystoimintaa jo vuoden ajan, ja nuoremmat aloittelevat yritystoimintaa ja yritystensä perustamista. Haastateltavilta voimme odottaa saavamme luotettavaa tietoa osuuskuntayrityksen perustamisen haasteista ja vaikeista asioista sekä asioista jotka onnistuivat helposti. Näin uskomme saavamme paljon hyviä kehitysideoita osuuskunnan virtuaaliselle perustamisoppaalle.

7.2 Haastatteluiden teemat

1. Löytyykö kattavaa opasta, josta oli apua perustamisessa?
2. Tarvitaanko virtuaalinen opas, joka on kaikkien käytettävissä ja jossa olisi linkkejä yms.
3. Toimet ennen perustamista - Mitä tulee ottaa huomioon, kun perustetaan osuuskunta?
4. Haasteet ja ongelmat

- osuuskuntalain epäselvyys?
- 5. Perustamiskokous ja paperien täyttäminen
 - mahdolliset korjattavat asiat
- 6. Osuustoimintaan liittyvien arvojen merkitys toiminnassa
 - onko arvot otettu huomioon?
 - onko osuustoiminnan aatteet huomioitu?
- 7. Osuustoiminnan/osuuskunnat edut
 - yhteisöllisyys?
 - demokraattisuus?
- 8. Osuuskunnat yrity maailmassa – osuustoiminnan aatteet vs. yrity maailman ”kylmyys”

Ensimmäiseksi kysymykseksi valitsimme kysymyksen, joka johdattelee hyvin aiheeseen. Kun itse perustimme opiskelijayrityksiä, huomasimme, että kattavaa opasta perustamiseen ei ollut, joten oli hyvin luonnollista kysyä myös myöhemmin yritystä perustamassa olevilta, olisiko asiaan tullut muutosta. Saman asian toi ilmi myös Urban Flow osuuskunnan toimitusjohtaja Miikka Enbuske (2012, haastattelu), kun haastattelimme häntä opinnäytetyötämme varten.

Toisella teemakysymyksellä lähestyimme haastateltavia opinnäytetyöme aiheen suunnalta. Tällä kysymyksellä ajattelimme saavamme tietoomme sen, että onko virtuaaliselle kehittämisoppaalle tarve ja jos on, millaisia ajatuksia se herättää.

Kolmannella teemakysymyksellä paneuduimme suoraan perustamiseen liittyviin asioihin. Halusimme saada selville, millaisia asioita perustamisvaiheessa tulisi ottaa huomioon, tai mitä haastateltavat olivat jo ottaneet huomioon. Tämän teemakysymyksen vastauksilla saisimme konkreettista tietoa siitä, millaisia käytännön asioita tulee ottaa huomioon osuuskuntaa perustettaessa.

Neljännän teemakysymyksen avulla halusimme paneutua enemmän osuuskunnan perustamisen ongelmiin. Ajatuksenamme oli saada tietoa mahdollisista perustamisvaiheen ongelmista. Sitä kautta pystyisimme peilaamaan muiden osuuskuntaa perustaneiden tai perustamassa olevien ongelmia niihin ongelmiin, joita meillä oli osuuskuntaa perustettaessa. Syventävänä keskustelukohtena oli myös osuuskuntalain epäselvyys, sillä useat

ongelmat johtuvat nimenomaan epäselvästä laista, johon on toisaalta tulossa muutoksia tulevaisuudessa.

Viiden teemakysymys liittyi itse perustamiskokoukseen ja asiakirjoihin. Saamiemme tietojen ja omien kokemustemme mukaan perustamiskokous ja perustamisasiakirjojen täyttäminen ovat ongelmallisia. Neuvontalakimies Anna Hillin (Hilli 12.4.2013, sähköpostiviesti) mukaan suurin osa, n. 80 %, perustamisasiakirjoista lähetetään uudelleenkorjattavaksi, joten oli hyvin luonnollista valita yhdeksi teemakysymykseksi perustamiskokous ja paperien täyttäminen. Tavoitteena oli saada tietoa itse prosessista ja mahdollisista korjattavista asioista.

Olemme huomanneet opinnäytetyötä tehdessämme osuuskunnan arvojen merkityksen osuuskuntien toiminnassa. Valitsimmekin kuudenneksi teemakysymykseksi osuuskunnan arvojen merkityksen. Halusimme saada tietää, perustetaanko opiskelijaosuuskuntia osuuskunnan arvojen takia, vai ovatko syyt jotkin muut.

Osuuskuntiin liittyy tietynlainen yhteisöllisyys ja demokraattisuus. Seitsemännellä teemakysymyksellä halusimme saada tietoa osuuskunnan eduista, mm. demokraattisuudesta sekä yhteisöllisyydestä. Kysymyksen avulla ajattelimme saavamme tietoa siitä, onko osuuskuntaan kuulumisen jotenkin erilaista ja eroaako osuuskunnassa yrittäjänä/työntekijänä toimiminen jostain muusta yritysmuodosta.

Yhdeksäs teemakysymys liittyy osuuskuntatoimintaan yritysmaailmassa. Haastateltavista iso osa on jo toiminut yritysmaailmassa osuuskunnan jäsenenä, joten ajattelimme syventävämmä haastattelua myös siihen, millaista on ollut olla osuuskunnan jäsen yritysmaailmassa. Lähinnä mielessämme oli saada tietoa siitä, miten yritysmaailma itsessään on suhtautunut osuuskuntiin ja osuuskunnan jäseniin.

7.3 Tutkimus

Toteutimme tutkimuksemme Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun LiikeAkatemian tiloissa keväällä 2013. Haastattelimme kolmea eri akatemiaryhmää tutkimustamme varten ja jo aikaisemmin haastattelimme LiikeAkatemian ensimmäisen osuuskunnan toimitusjohtajaa, Miikka Enbuskea. Haastattelun toteutimme pajamuotoisena keskusteluna,

jonka ansiosta keskustelu oli avointa, eikä tiukkaa kysymyslomaketta tarvittu. Miikka Enbuskea haastattelimme henkilökohtaisesti ja haastattelu dokumentointiin äänitallenteena.

Haastattelimme InnDrop osuuskunnan jäseniä keskiviikkona 15.5.2013 LiikeAkatemian tiloissa. Keskustelimme osuustoiminnasta ja sen arvoista, sekä tutkimuskysymyksistämme. Paikalla oli kahdeksan InnDrop – osuuskunnan jäsentä, ja keskustelu oli avointa ja sujuvaa. Pajatyylisesti pidetty haastattelu mahdollisti hyvin avoimen keskustelun, ja koska tunsimme haastateltavat hyvin jo entuudestaan, oli keskustelu hyvin rentoa.

Torstaina 16.5.2013 haastattelimme yrityksen perustamisvaiheessa olevaa LiikeAkate-
miaryhmää, jonka nimeksi oli tulossa FrostPro osk. FrostPro osk. koostuu yhdestätoista opiskelijasta, ja paikalla haastattelussa oli kaikki yrityksen henkilöt. Haastattelu toteutettiin samalla kaavalla kuin InnDrop – osuuskunnan tapauksessa, joskin keskustelu ei ollut aivan yhtä rentoa, mikä taas selittyy sillä, että emme tunteneet haastateltavia henkilökohtaisesti. Haastattelu oli kuitenkin avoin ja saimme runsaasti hyviä ideoita ja vastauksia.

Toista perustamisvaiheessa olevaa ryhmää haastattelimme tiistaina 21.5.2013. Dimante – osuuskunnan jäsenistä paikalla oli kahdeksan henkilöä. Myös heidän kohdallaan käytettiin samaa, hyväksi havaittua, avointa pajamuotoista keskustelua. Keskustelu oli avointa, ja saimme hyviä tuloksia haastattelusta.

Haastatteluiden jälkeen kokosimme vastaukset yhteen ja aloimme työstää niistä yhtenäisiä kehitysideoita tutkimuksemme johtopäätöksiä varten.

8 HAASTATTELUIDEN TULOKSET JA KEHITYSIDEAT

8.1 Haastatteluiden tulokset

Haastateltavien mukaan kattavaa opasta osuuskunnan perustamiseen ei löytynyt, mutta esimerkiksi Patentti ja rekisterihallituksen sivuilta löytyi paljon apua osuuskunnan perustamiseen liittyvissä asioissa. Myös Pellervo-seuran sivut ja ohjeet auttoivat osuuskunnan perustamisessa. (Patentti- ja rekisterihallitus, hakupäivä 20.10.2013.) Haastateltavat näkivät tärkeänä, että osuuskunnan perustamiseen löytyisi yksi kattava opas, jonka avulla osuuskunnan perustamisesta tulisi helpompaa. Internet on täynnä eri tietolähteitä ja näin ollen tiedot voivat sekoittua ja joillain sivuilla saattaa olla vanhentunutta ja epäkorrektia tietoa. Tämän takia haastateltavat toivoivatkin, että olisi olemassa yksi kattava opas, jonka avulla perustamisprosessi onnistuisi helpommin. Oppaan tulisi olla ehdottomasti virtuaalinen, sillä tiedonhaku ja tiedon hyödyntäminen ovat huomattavasti nopeampaa, kun tiedot ovat Internetissä. Haastateltavat näkivät myös tarpeelliseksi sen, että tällaisen oppaan olemassaolo tuotaisiin esille näkyvästi, jotta sitä tarvitsevat olisivat tietoisia oppaasta. Kattava ja helposti saatavilla oleva opas madaltaisi varmasti myös osuuskunnan perustamiskynnystä.

Ennen perustamista tulee ottaa huomioon useita asioita, joista osa on haastavia ja ongelmia tuottavia. Haastateltavat näkivät yhtenä isona ongelmana yrityksen nimen keksiminen, sillä vaikka nimivaihtoehtoja olisikin useita, nimen hyväksymistä joutuu silti odottamaan, vaikka samalla yrityksen pitäisi pyrkiä jo aloittamaan toimintansa ja esimerkiksi markkinoinnin suunnittelun. Nimen keksimisen ohella vaikeuksia voi aiheuttaa myös osuuskuntapäätteen käyttäminen. Haastateltavien mielestä olisi hyvä, jos asiaan olisi yksi selkeä ohje ja käytötapa, sillä nyt yritys voi käyttää lyhenteitä Osk. ja osk. tai pidempää päätettä osuuskunta.

Yhtenä isoimmista asioista ennen perustamista haastateltavat näkivät osuuskunnan määrän ja siitä sopimisen. Osuuskuntalaki ei velvoita osuuskunnille pääoman minimimäärää, jolloin pääoman määrä sovitaan osuuskunnan perustajajäsenten kesken. Tämä voi aiheuttaa ongelmia, sillä osuuskunnan sopiessa tulee muistaa ottaa huomioon esimerkiksi perustamisesta aiheutuvat kulut. Pellervon sivujen mukaan ryhmän kesken riitoja saattaa esiintyä juuri osuuskunnan määrästä päätettäessä, sillä päätös tehdään

demokraattisesti. (Pellervo 2010, hakupäivä 13.10.2013). Tässä ongelmaksi saattaa muodostua myös osuusmaksun merkitseminen sääntöihin, sillä osuusmaksuun ei sisälly perustamiskulut vaan ne täytyy maksaa erikseen. Tämä johtuu siitä, että myöhemmin jäseneksi liittyvillä täytyy olla samansuuruinen osuusmaksu, eikä heiltä voi enää veloittaa perustamisesta aiheutuneita kuluja.

Haastateltavien mukaan perustamisprosessi oli yritysten osalta liian pitkä ja prosessi hankaloitti yrityksen toiminnan käynnistämistä. Haastateltavien mielestä perustamiskokous olisikin pitänyt pitää jo aikaisemmin, jotta yritystoiminnan käynnistäminen olisi voitu aloittaa jo aikaisemmin. Tämän asian toi ilmi myös Kati Sipola (2012) yrityksen perustamisesta kertovassa haastattelussaan. (Isolta Oy 2012, hakupäivä 8.10.2013).

Haastateltavien mukaan tili- ja pankkiasiat olivat yksi suurimmista ongelmista perustamisvaiheessa, sillä eri pankeilla on erilaiset käytännöt koskien perustettavaa yritystä. Joihinkin pankkeihin ei ole mahdollista avata yritystilä, ennen kuin yritys on saanut y-tunnuksen. Tämä voi aiheuttaa ongelmia esimerkiksi perustamiskulujen maksun yhteydessä ja osuusmaksujen keräämisessä. Perustamisvaiheessa onkin tärkeä tutkia eri vaihtoehtot, jotta yritys välttyy ongelmilta pankkiasioissa. Myös Akavan erityisalojen sivujen mukaan yhtenä aloittavan yrittäjän isoimmista haasteista ovat talousasiat, sillä yritystoiminnan aloittamisesta tulee kuluja ja jopa hankintojen tekeminen voi olla tarpeellista. (Akavan erityisalat 2013, hakupäivä 12.10.2013.)

Osuuskuntaa perustettaessa eri rekistereihin ilmoittautuminen koettiin haasteelliseksi, sillä haastateltavien mukaan minkäänlaista selkeää ohjeistusta ei löytynyt asiaan liittyen. Patentti- ja rekisterihallituksen tarjoamassa osuuskunnan perustamispaketissa oli kyllä ohjeet rekistereihin ilmoittautumiseen, mutta haastateltaville jäi silti epäselväksi, mihin kaikkiin rekistereihin yrityksen tulisi ilmoittautua ja mihin rekistereihin taas ei tarvitsisi ilmoittautua. Rekistereihin ilmoittautuminen riippuu useasti yrityksen toiminnasta ja sen koosta, joten kokemattomampi henkilö saattaa helposti hämmentyä asiasta. Haastateltavien mukaan olisikin hyvä olla selkeä ohje siihen, mihin rekistereihin täytyy ilmoittautua ja mihin ei.

Osuuskunnan perustamiseen liittyviä haasteita olivat esimerkiksi sääntöjen laatiminen, yrityksen liikevaihdon arviointi sekä se, keille kaikille osuuskunnan nimenkirjoitusoikeus tulisi myöntää. Yrityksen sääntöjen laatiminen nähtiin haastavaksi sen vuoksi, että

vaikka Internetissä on tietyt mallisäännöt, yritys joutuu muokkaamaan ne yritykselleen sopiviksi ja tämä saattaa aiheuttaa ongelmia. Yrityksellä on oikeus laatia omat sääntönsä, mutta kun sääntöjä muokataan mallisääntöjen pohjalta, voi käydä niin, että ne itse asiassa muuttuvat lainvastaisiksi. Näin saattaa käydä esimerkiksi tilanteessa, jossa hallitukselle annetaan päätösvalta asioissa, jotka kuuluvat osuuskuntakokouksen päätäntävaltaan. Tämä koskee erityisesti pieniä osuuskuntia, joissa osuuskunnan jäsenistö koostuu vain hallituksen jäsenistä (Hilli 12.4.2013, sähköpostiviesti). Haastateltavat toivoivatkin, että perustamisoppaasta löytyisivät mallisäännöt, jotta näkisi, millaiset ne esimerkiksi voisivat olla.

Haastateltavat kokivat, että yrityksen nimenkirjoitusoikeuden myöntäminen oli haastava asia, sillä perustamisvaiheessa ei vielä tiedetty, keille nimenkirjoitusoikeus pitäisi antaa. Tämä on aiheuttanut pienimuotoisia ongelmia esimerkiksi verotilitunnusten hankkimisessa ja veroasioiden hoitamisessa, sillä niihin tarvitaan nimenkirjoitusoikeus, ja jos esimerkiksi kirjanpitäjällä ei ole yrityksen nimenkirjoitusoikeutta, täytyvät tunnukset ottaa nimenkirjoitusoikeuden omaavan henkilön nimille.

Perustamiskokouksessa suurimpia ongelmia oli kaikkien jäsenten paikalle saaminen, sillä jäsenten töissäkäyminen toi oman haasteen perustamiseen. Yrityksen perustajajäseneksi merkkäminen vaatii joko jäsenen paikallaoloa tai valtakirjalla edustamista. Perustamisasiakirjaan tehtävien korjauksien osalta ongelmaksi nähtiin paperiversioiden hitaus, sillä ne täytyi lähettää aina postitse Patentti- ja rekisterihallituksen toimistoon. Haastateltavien mukaan olisikin parempi, jos korjaukset pystyttäisiin tekemään Internetissä.

Osuuskuntatoiminta perustuu arvoille, mutta tätä ei haastateltavien mukaan tuoda tarpeeksi esille, jolloin arvoihin ei ehkä kiinnitetä tarpeeksi huomiota. Haastateltavien mukaan perustamisvaiheessa arvoihin ei kiinnitetty oikeastaan minkäänlaista huomiota, vaan yritysmuodon valinta perustui muihin perusteisiin, kuten osuusmaksun rajoittamattomuuteen. Osuuskuntatoimintaan liittyviin aatteisiin ei myöskään kiinnitetty huomiota, mutta perusaatteet näkyvät kuitenkin jokapäiväisessä toiminnassa, sillä jokaisella on yhtäläinen äänioikeus ja päätökset tehdään demokraattisesti. Tutkimustulos on hieman ristiriidassa, sillä Pellervon oppaan (Pellervo 2010, hakupäivä 8.10.2013) mukaan osuustoimintaan pitäisi aina liittyä osuustoiminnan yleiset arvot yhdistettynä yrityksen omiin arvoihin. Toisaalta osuustoiminnan arvoja ei tuoda yleensä kovin näkyvästi esiin,

jolloin niihin ei helposti kiinnitetä isompaa huomiota. Tämän vuoksi olisikin tärkeätä, että osuustoiminnan arvomaailmaan pyrittäisiin tuomaan näkyvämmiin esiin esimerkiksi perustamisoppaissa, jos osuuskuntayrittäjyyden kynnystä halutaan madaltaa.

Osuuskunta sopii hyvin yritysmuodoksi sen vuoksi, että LiikeAkatemiatyöryhmiä jäsenet saavat palkkaa tekemistään projekteista siinä suhteessa, kuinka paljon ovat projektiin osallistuneet. Myös demokraattisuus korostuu LiikeAkatemiassa, sillä suurin osa päätöksistä tehdään yhdessä ja niistä keskustellaan kokouksissa.

Osuuskunta on joskus nähty yritysmaailmaa inhimillistävänä yritysmuotona, verrattuna osakeyhtiöihin ja ”kylmään” yritysmaailmaan. Haastateltavien mukaan osuuskuntatietoisuus on melko pientä ja jopa niin heikkoa, että osuuskunta nähdään jotenkin heikompana yritysmuotona. Osuustoimintaan liittyvät aatteet saatetaan nähdä esimerkiksi politiikkaan viittaavina ja jopa ”vasemmistolaisina”. Osuuskunnat tuovat toimintaansa esille eri tavoin, kaikki eivät tuo esille olevansa osuuskunta, mutta esimerkiksi S-ryhmä luottaa markkinoinnissansa vahvasti osuustoimintansa esilletuontiin. Joiden mielestä tämä ei kuitenkaan aina positiivinen asia, vaan S-ryhmän kaupat saatetaan nähdä jotenkin ”kommunistisina”. S-ryhmien kaupoissa myyjät myös tarjoavat jäsenyyttä aktiivisesti ja tämä saattaa aiheuttaa ärsytystä. Eräs haastateltava totesi, että hän ei tunne olevansa tervetullut S-ryhmän kauppaan, koska ei ole osuuskunnan jäsen.

Toisaalta osuuskuntien strategia rakentuu yhteisöllisyydelle ja tämä saattaa olla hyvä asia. Eräs haastateltava totesikin, että esimerkiksi OP-Pohjola-ryhmällä on hänen mielestään ihmisläheisempi imago kuin kilpailijoilla.

Osuustoimintaan liittyvänä yleisempänä ongelmana nähtiin toisaalta se, että vaikka jokaisella osuuskunnan jäsenellä on oikeus vaikuttaa osuuskunnan toimintaan ja päätöksiin, voi se olla hankalaa isoissa osuuskunnissa. Toisaalta henkilö pystyy vaikuttamaan päätöksiin ja toimintaan myös isoissa osuuskunnissa, mutta tämä vaatii enemmän aikaa ja aktiivisuutta omalta osaltaan.

8.2 Kehitysideat

8.2.1 Miksi osuuskunta?

Osuuskunta on joustava yritysmuoto, jonka pääajatuksena on jäsenten hyötyminen. Osuuskunta on joustava siksi, että uusia jäseniä voi liittyä osuuskuntaan, jos heidät hyväksytään. Osuuskunnasta voi myös halutessaan erota ja osuusmaksu palautetaan jäsenelle sääntöjen mukaisesti. Osuuskunta ei näin ollen sido jäseniään taloudellisesti pitkäksi aikaa, joten osuuskuntaan voi liittyä ja jos toiminta ei miellytä, voi siitä erota.

Osuuskunta on jäsentensä omistaja ja näin ollen demokraattinen yritysmuoto. Osuuskunnalla voi olla toimitusjohtaja, mutta osuuskunnissa periaatteena on ääni/henkilö, jolloin äänestettäessä jokaisella jäsenellä on yhtäläinen äänioikeus. Osuuskunnan päätökset tehdäänkin varsinkin pienissä osuuskunnissa demokraattisesti äänestämällä ja isoimmista osuuskunnista äänestetään erillinen valtuusto edustamaan jäseniä.

Osuuskunta on myös motivoiva yritysmuoto, sillä sen tarkoituksena on tuottaa jäsenilleen hyötyä suhteessa heidän työpanokseensa. Näin ollen oma aktiivisuus ja osallistuminen osuuskunnan toimintaan mahdollistavat hyödyn saannin. Osuuskunnassa ei myöskään pakoteta ketään toimimaan, vaan jokainen jäsen on vastuussa omasta panoksestaan osuuskunnan toiminnassa.

Osuuskuntatoiminta perustuu periaatteille ja arvoille, ja sen takia osuuskuntia onkin pidetty sosiaalisempina vaihtoehtona ”kylmässä” yritysmaailmassa. Osuustoiminnassa korostuvat vapaaehtoinen jäsenyys, demokraattinen hallinto, itsenäisyys ja riippumattomuus, taloudellinen osallistuminen ja vastuu toimintaympäristöstä. Osuustoiminnan arvoissa korostuu perusarvot ja eettiset arvot, jotka edelleen korostavat osuustoiminnan sosiaalista puolta. Osuustoiminnan arvoja ovat mm. omatoimisuus, tasa-arvo, demokraattisuus ja oikeudenmukaisuus, solidaarisuus, rehellisyys, ihmisistä välittäminen ja yhteiskunnallinen vastuu. Osuuskunnat ovat siis yhteiskunnallisia toimijoita ja ne ottavat toiminnassaan huomioon yhteiskuntavastuun, sekä jäsenten hyvinvoinnin.

8.2.2 Osuusmaksun määrä, maksutapa ja -aika.

Osuuskunnan jäsenten tulee maksaa osuuskuntaan liittyessään osuusmaksu, jonka suuruus on päätetty osuuskuntaa perustettaessa. Osuuskuntalain mukaan osuusmaksu täytyy maksaa osuuskunnalle määräajassa. Osuuskunta voi itse päättää määräajan pituuden ja myös sen, maksetaanko osuusmaksu yhdessä vai useammassa erässä.

Osuuskuntaa perustettaessa kannattaakin keskustella osuusmaksun maksamisen ajan- kohdasta, jotta kaikkien perustajajäsenten osuusmaksut ovat maksettu sovittuun ajan- kohtaan mennessä. Perustettaessa on myös järkevää päättää maksun määräajaksi sopi- van lyhyt ajanjakso, jolloin maksut tulevat tilille ajanjakson aikana, eikä yksitellen pi- demmän aikavälin aikana.

Osuusmaksun määrää päätettäessä on tärkeää huomioida kulujen osuus. Osuuskuntaa perustettaessa syntyy kuluja, kuten Kaupparekisteri-ilmoituksen käsittelymaksu. Käsit- telymaksua ei kuitenkaan voida ottaa pois osuuspääomasta, jonka vuoksi onkin järke- vää, että perustajajäsenet maksavat perustamiskulut osuusmaksun päälle. PRH:n käsitte- lymaksu on tällä hetkellä 380 €, joka tulee olla maksettuna ennen ilmoituksen käsitte- lyä. Osuuskuntaa perustettaessa onkin viisasta jakaa käsittelymaksu perustajäsenten kesken. Jos perustettavassa osuuskunnassa on esimerkiksi 10 perustajajäsentä ja osuus- maksuksi on sovittu 150 €/jäsen, maksaisi jokainen perustajajäsen 188 €, josta 150 € olisi osuusmaksua ja 38 € käsittelymaksua.

On myös tärkeää päättää, mille tilille osuusmaksu maksetaan. Perustettavalle yritykselle voidaan perustaa tili, jolloin osuusmaksut voidaan maksaa suoraan perustettavan yrityk- sen tilille. Jos tiliä ei kuitenkaan ole perustettu, voidaan maksut maksaa myös yksittäi- sen henkilön tilille, jolloin hän voi siirtää ne kerralla yrityksen tilille, kun se on perustet- tu.

8.2.3 Pankki- ja tiliasiat

Pankkitilin perustaminen tulee ottaa huomioon jo hyvin aikaisessa vaiheessa osuuskuntaa perustettaessa. Yrityksellä tulee olla pankkitili, jonne osuusmaksut voidaan maksaa. Eri pankeilla on erilaisia toimintatapoja yritystilien perustamisessa, joten onkin suotavaa olla yhteydessä pankkiin hyvissä ajoin ennen ajateltua yritystoiminnan aloittamista.

Perustettavalle yritykselle voidaan avata tili, ja tämä on myös suotavaa. Tili voidaan avata pankkikonttorissa, kunhan seuraavat asiat täyttyvät:

– Osuuskunnan edustajalla tulee olla mukanaan perustamispaketti, joka saa olla maksimissaan kolme (3) kuukautta vanha. Jos yritys on jo perustettu, tulee edustajalla olla mukanaan kaupparekisteriote, joka saa olla maksimissaan kolme (3) kuukautta vanha.

– Edustajalla on mukanaan hallituksen pöytäkirja, joka osoittaa, että yritys ollaan perustamassa. Hallituksen pöytäkirjan tulee olla virallinen, joten siinä tulee olla myös tarvittavat allekirjoitukset.

– Edustajalla tulee olla mukanaan myös ote päätöksestä, joka osoittaa sen, kenelle tai keille yrityksen tilin käyttöoikeus on myönnetty. Onkin kannattavaa päättää hyvissä ajoin, ketkä käyttöoikeuden tulevat saamaan. Yrityksen toimitusjohtaja, varatoimitusjohtaja, hallituksen puheenjohtaja ja kirjanpitäjä ovat henkilöitä, joille oikeus kannattaa myöntää.

– Edustajalla tulee olla myös henkilöllisyystodistus ja hänellä tulee olla yrityksen nimenkirjoitusoikeus.

8.2.4 Rekistereihin ilmoittautuminen ja ilmoittautumatta jättäminen

Osuuskuntaa perustettaessa tulee eteen eri yritysrekistereihin ilmoittautuminen. Rekistereihin liittymisestä ei ole olemassa yhtä ohjetta, joka sopii jokaiselle yritykselle, vaan kunkin yrityksen tulee liittyä rekistereihin toimintansa mukaan.

Kaupparekisteri on yleisrekisteri, johon jokainen yritys ilmoittautuu. Kaupparekisteri sisältää kaikki toiminnassa olevat yritykset sekä perustiedot yrityksen toimialasta ja päättäjistä. Kaupparekisteri on tietokanta jossa kaikki yritykset ovat listattuna ja josta kuka tahansa voi löytää etsimänsä yrityksen tiedot.

Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ilmoitaudutaan, mikäli yrityksen liikevaihto tulee ylittämään 8500 € tilikauden aikana. Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin voi ilmoittautua myös vaikka liikevaihto ei 8500 € ylittäisikään. Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin voi ilmoittautua myös myöhemmin tilikauden aikana. Rekisteriin merkityn yrityksen on ilmoitettava arvonlisäveron tiedot kausiveroilmoituksella ja maksettava myyntiensä mukainen arvonlisävero verotilille.

Työnantajarekisteriin on ilmoitauduttava mikäli yritys aloittaa palkanmaksun tai sillä on kalenterivuoden aikana kaksi vakituista palkansaajaa tai vähintään kuusi tilapäistä palkansaajaa. Kaikkien työnantajien on tehtävä kausiveroilmoitus ja vuosi-ilmoitus maksamistaan veroista.

Säätiörekisteri ilmoitaudutaan, mikäli perustettava osuuskunta on säätiö. Säätiörekisteri on koko maan laajuinen ja kattaa kaikki toiminnassa olevat säätiöt.

Ennakkoperintärekisteri on verohallinnon ylläpitämä rekisteri, johon ilmoittautuvat yritykset tai yhteisöt, joilla on tarkoitus hankkia tuloja. Ennakkoperintärekisterin tarkoituksena on osoittaa että yritys on verotuksen piirissä. Mikäli yritys ei ole ilmoittautunut kyseiseen rekisteriin mutta harjoittaa liiketoimintaa, peritään verot myöhemmässä vaiheessa. Ennakkoperintärekisterin tarkoituksena on pitää verojen maksu tasaisena liiketoiminnan mukaan.

Verohallinnon vakuutusmaksuverovelvollisten rekisteri liittyy lähinnä vakuutusyhtiöihin silloin, kun vakuutettuna on Suomessa oleva omaisuus tai muuten toimintaan Suomessa liittyvä tai oleva etuus.

8.2.5 Osuuskunnan säännöt

Osuuskunnat päättävät itse säännöistään, mutta osuuskuntalaki vaatii tiettyjen sääntöjen olemassaolon. Ohessa esimerkkisäännöt, jotka PRH on hyväksynyt.

1§ Toiminimi ja kotipaikka

Osuuskunnan toiminimi on _____osk. ja sen kotipaikkana on _____.

2§ Toimiala

Osuuskunnan tarkoituksena toimialan on jäsentensä ammatin ja talouden tukemiseksi harjoittaa:_____

3§ Jäsenyyden hakeminen ja jäsenyydestä erottaminen

Osuuskunnan jäseninä voivat olla luonnolliset henkilöt, yritykset tai yhteisöt. Osuuskunnan jäseneksi pyrkivän on tehtävä siitä kirjallinen hakemus hallitukselle, joka päättää jäseneksi ottamisesta. Jäsenyys alkaa, kun hakemus on hyväksytty.

Jäsenen erottamisesta päättää hallitus. Jäsen voidaan erottaa Osuuskunnasta;

1. jos jäsen saamastaan varoituksesta huolimatta rikkoo säännöissä olevia määräyksiä vastaan.
2. jos jäsen ei täytä sääntöjen mukaisia velvollisuuksia tai on laiminlyönyt jäsenyydestä johtuvan velvollisuutensa.
3. jos jäsen on aikaansaanut osuuskunnalle huomattavaa vahinkoa.
4. jos jäsen tahallisesti toimii osuuskunnan etujen vastaisesti
5. jos jäsen on selkeästi luopunut osuuskunnan toiminnasta.

Jäsenelle on toimitettava kirjallinen ilmoitus erottamisperusteesta ja päätöksen tekevästä hallituksenkokouksesta vähintään kuukautta ennen kokousta. Ilmoitus on toimitettava jäsenelle jäsenluetteloon merkittyyn tai muuten osuuskunnan tiedossa olevaan osoitteeseen. Erotetulla jäsenellä on oikeus vaatia erottamispäätöksen siirtämistä osuuskunnan kokoukselle. Siirtoa koskeva kirjallinen vaatimus on toimitettava tiedoksi osuuskunnan

hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle tai toiminimenkirjoittajalle kuukauden kuluessa eteenpäin siitä, kun erottamispäätöksestä on kirjallisesti ilmoitettu erotetulle hänen jäsenluetteloon merkittyyn tai muutoin osuuskunnan tiedossa olevaan osoitteeseensa. Hallituksella on oikeus omasta aloitteestaankin siirtää asia osuuskunnan kokouksen päätettäväksi. Erotettu saa moittia osuuskunnan kokouksen erottamispäätöstä tuomioistuimessa.

4§ Jäsenen eroaminen

Jäsen voi erota osuuskunnasta ilmoittamalla siitä kirjallisesti osuuskunnalle. Eroilmoitus katsotaan osuuskunnalle toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle tai muulle, jolla on oikeus yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjoittaa toiminimi. Jäsen saa erota osuuskunnasta vasta viikon kuluttua jäsenyyden alkamisesta.

5§ Jäsenluettelo

Hallituksen on huolehdittava siitä, että osuuskunnan jäsenistä pidetään jäsenluetteloa lain vaatimalla tavalla. Jäsenluettelo ja luettelo entisistä jäsenistä on pidettävä osuuskunnan pääkonttorissa jäsenten ja osuuskunnan velkojien nähtävinä. Jäsenellä ja velkojalla on oikeus saada jäljennös luettelosta tai sen osasta kulujen korvaamista vastaan. Sama oikeus on muillakin, jotka osoittavat etunsa sitä vaativan.

6§ Osuus ja osuusmaksu

Jäsen on velvollinen osallistumaan osuuskuntaan yhdellä osuudella. Osuuden nimellisarvo on ___ euroa, minkä suuruisen osuusmaksun jäsenen tulee maksaa yhdessä erässä osuuskunnan osoittamalle pankkitilille 30 (kolmenkymmenen) päivän kuluessa jäseneksi hyväksymisestä lukien.

Erotessaan tai tultuaan erotetuksi osuuskunnasta jäsen saa maksamansa osuusmaksut osuuskunnalta takaisin vuoden kuluttua eroamisvuoden tilikauden päättymisestä lukien OKL 10:1 §:ssä säädetyin edellytyksin.

7§ Ylimääräinen maksu

Osuuskunnan kokous voi $\frac{2}{3}$ enemmistöllä päättää ylimääräisen maksun perimisestä lainana osuuskunnan vakavaraisuuden parantamiseksi tai investointien rahoittamiseksi osuuskunnan toiminnan aikana.

Lainaa otetaan jäseniltä yhdenvertaisuutta noudattaen joko osuuksien mukaisessa suhteessa tai sen mukaan, miten kukin käyttää hyväkseen osuuskunnan palveluita, tai samanaikaisesti molemmilla näillä perusteilla.

Kunkin tilikauden aikana voidaan lainaa määrätä jäsenen yhtenä tai useampana eränä suoritettavana yhteensä enintään 10 eurolla.

Perityt lainaerät palautetaan jäsenille aikaisintaan vuoden ja viimeistään kymmenen vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä lukien, jolloin kukin lainaerä on jäseniltä peritty. Jos jäsenyys lakkaa sitä ennen, saa jäsen lainan takaisin samalla kertaa kuin osuusmaksun. Laina saadaan palauttaa samoin yleisin edellytyksin kuin osuusmaksu.

8§ Lisämaksuvelvollisuus

Jäsenet eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa osuuskunnan veloista ja sitoumuksista.

9§ Ylijäämä

Ylijäämä voidaan jakaa jäsenille seuraavia jakoperusteita yhdessä tai erikseen käyttäen: ylijäämänpalautuksena osuuskunnan palveluista käytön suhteessa tai korkona tilikauden alkuun mennessä maksetuille osuusmaksuille. Ylijäämän jaosta päättää osuuskunnan kokous.

10§ Osuuskunnan palveluistaan perimät maksut

Osuuskunnan jäseniltään ostamien/jäsenilleen hankkimien tavaroiden/palvelujen hinnoista päättää hallitus. Hinnoitteluperusteista päättää osuuskunnan kokous.

11§ Jäsenistön yksimielinen päätös

Jäsenet voivat yksimielisinä päättää osuuskunnan kokoukselle kuuluvasta asiasta ilman kokousta. Päätös on tehtävä kirjallisesti ja se on päivättävä ja allekirjoitettava. Päätöksessä on mainittavat päätökseen osallistuneiden jäsenten nimet. Vähintään kahden jäsenen on allekirjoitettava päätös. Kirjalliseen päätökseen sovelletaan muuten, mitä osuuskunnan kokouksen pöytäkirjasta säädetään. Päätökseen ei kuitenkaan tarvitse sisällyttää tai liittää ääniluetteloa.

12§ Osuuskunnan kokoukset ja kokousmenettely

Jäsenet käyttävät päätösvaltaansa osuuskunnan asioissa osuuskunnan kokouksessa. Osuuskunnan kokoukset ovat joko varsinaisia tai ylimääräisiä osuuskunnan kokouksia.

Varsinainen osuuskunnan kokous on pidettävä kerran tilikaudessa hallituksen määräämänä päivänä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Ylimääräinen osuuskunnan kokous on pidettävä, kun hallitus katsoo siihen olevan aihetta. Ylimääräinen kokous on myös pidettävä, jos tilintarkastaja tai jäsenet, jotka edustavat vähintään kymmenesosaa jäsenten koko äänimäärästä, kirjallisesti sitä vaativat ilmoittamansa asian käsittelyä varten tai se lain mukaan on muutoin pidettävä. Kokouskutsu on toimitettava neljänentoista (14) päivän kuluessa vaatimuksen esittämisestä.

Kokoukset pidetään osuuskunnan kotipaikassa, ellei hallitus poikkeustapauksissa muuta määrää. Kokouksessa on kullakin jäsenellä yksi ääni.

Osuuskunnan kokouksen päätökseksi tulee se mielipide, jota kannattaneilla jäsenillä on enemmän kuin puolet äänestyksessä annetuista äänistä. Vaaleissa katsotaan valituksi se, joka saa eniten ääniä. Sama koskee vaalia, jossa on valittava useita henkilöitä. Äänten mennessä tasan vaali ratkaistaan arvalla ja muissa asioissa päätökseksi tulee se mielipide, johon kokouksen puheenjohtaja on yhtynyt.

Kokouksen puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että kokouksessa pidetään pöytäkirjaa. Pöytäkirjaan on merkittävä kokouksessa tehdyt päätökset sekä, milloin päätöksestä

on äänestetty, äänestyksen tulos. Puheenjohtajan ja vähintään yhden kokouksen valitseman pöytäkirjan tarkastajan on allekirjoitettava pöytäkirja. Pöytäkirja on viimeistään kahden viikon kuluttua kokouksesta pidettävä osuuskunnan pääkonttorissa jäsenten nähtävänä. Pöytäkirjat on säilytettävä luotettavalla tavalla. Jäsenellä on korvattuaan osuuskunnan kulut, oikeus saada jäljennös kokouksen pöytäkirjasta tai sen osasta.

13§ Kutsu osuuskunnan kokoukseen

Hallitus kutsuu osuuskunnan kokouksen koolle. Kutsu osuuskunnan kokoukseen toimitetaan jäsenille aikaisintaan kuukautta ja viimeistään viikkoa ennen kokousta. Kutsu osuuskunnan kokoukseen toimitetaan jäsenille postitse tai sähköpostiviestinä jäsenluetteloon merkittyihin tai muutoin osuuskunnan tiedossa oleviin osoitteisiin. Kutsussa on mainittavat kokouksessa käsiteltävät asiat.

Kokousasiakirjojen ja päätösehdotuksen nähtävänä pitämisestä ennen kokousta on noudatettava, mitä osuuskuntalain 4 luvun 15§ säädetään.

14§ Varsinainen osuuskunnan kokous

Varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa:

– Esitetään:

1. Hallituksen kertomus osuuskunnan toiminnasta päättyneellä tilikaudella.
2. Tilintarkastajien lausunto edellisen tilikauden hallinnosta ja tileistä, jos osuuskunnalle on valittu tilintarkastaja.
3. Hallituksen antama selitys mahdollisten tilintarkastajien tekemiin muistutuksiin.

– Päätetään:

1. Tilinpäätöksen (tuloslaskelma ja tase) vahvistamisesta.
2. Vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja toimitusjohtajalle.
3. Päätettävä toimenpiteistä, joihin vahvistetun taseen mukainen ylijäämä tai tappio antaa aiheita.
4. Hallituksen puheenjohtajan, hallituksen jäsenten, sekä mahdollisten tilintarkastajien palkkioista seuraavalle vuodelle.

5. Toimintasuunnitelman vahvistamisesta.
6. Talousarvion vahvistamisesta seuraavalle kalenterivuodelle.
7. Jäseniltä ostettavien palvelujen hinnoitteluperusteet.

– Valitaan:

1. Hallituksen jäsenet ja mahdolliset varajäsenet.
2. Tilintarkastaja ja varatilintarkastaja, jos on päätetty valita tai tilintarkastuslaki vaatii valitsemaan.

– Käsitellään:

1. Muut kokouksessa mainitut asiat.

15§ Jäsenten aloiteoikeus

Jäsenellä on oikeus saada haluamansa asia osuuskunnan kokouksen käsiteltäväksi, jos hän kirjallisesti sitä vaatii hallitukselta niin hyvissä ajoin, että asia voidaan sisällyttää kokoukstuun.

16§ Hallitus

Osuuskunnalla on hallitus, jonka osuuskunnan kokous valitsee. Osuuskunnan hallitukseen kuuluu _____ jäsentä. Valinnan jälkeen ensimmäisen hallituksen kokouksen kutsuu koolle ja avaa hallituksen puheenjohtaja.

17§ Hallituksen kokoukset ja hallituksen tehtävät

Hallituksen puheenjohtajan tulee huolehtia, että hallitus kokoontuu tarvittaessa. Puheenjohtajan on kutsuttava hallitus koolle, jos hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja sitä vaatii. Toimitusjohtajalla on, vaikka hän ei olisikaan hallituksen jäsen, oikeus olla läsnä hallituksen kokouksissa ja käyttää niissä puhevaltaa, jollei hallitus määrättyssä asiassa toisin päättä.

Hallitus on päätösvaltainen, kun paikalla on enemmän kuin puolet sen jäsenistä. Päätöstä ei kuitenkaan saa tehdä, ellei kaikille hallituksen jäsenille ole mahdollisuuksien mukaan varattu tilaisuutta osallistua asian käsittelyyn. Hallituksen päätökseksi tulee se

mielipide, jota enemmän kuin puolet läsnä olevista on kannattanut tai, äänten mennessä tasan se mielipide, johon puheenjohtaja yhtyy.

Hallituksen kokouksesta on laadittava pöytäkirja, jonka allekirjoittaa hallituksen puheenjohtajan lisäksi yksi hallituksen siihen valitsema jäsen. Hallituksen jäsenellä ja toimitusjohtajalla on oikeus saada eriävä mielipiteensä merkityksi pöytäkirjaan. Pöytäkirjat on numeroitava juoksevasti ja säilytettävä luotettavalla tavalla.

Hallituksen tehtävänä on:

- Nimetä osuuskunnan toimitusjohtaja tarvittaessa ja päättää hänen palkkauksestaan.
- Päättää osuuskunnan henkilön palkkauksesta.
- Valvoa, että osuuskunnan asiat hoidetaan lain, näiden sääntöjen sekä osuuskunnan antamien ohjeiden ja päätösten mukaan.
- Kutsua koolle osuuskunnan kokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat.
- Huolehtia osuuskunnan tarkoituksen toteutumisesta parhaalla mahdollisella tavalla ja panna täytäntöön osuuskunnan kokouksen päätökset.
- Käsitellä ja ratkaista osuuskunnan jäseneksi pyrkimistä ja siitä erottamista koskevat asiat.
- Laatia osuuskunnan kokoukselle toimintakertomus ja tilinpäätös sekä ehdotus ylijäämän käytöstä ja tappion peittämisestä.
- Pitää huolta osuuskunnan omaisuuden säilyttämisestä ja tarkoituksenmukaisesta hoidosta sekä valvoa osuuskunnan rahavarojen hoitoa sekä huolehtia kirjanpidon lainmukaisesta toteutumisesta.

18§ Toiminimen kirjoittaminen

Osuuskunnan toiminimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja kukin yksin sekä hallituksen jäsenet kaksi yhdessä. Hallitus voi antaa toiminimen kirjoitusoikeuden nimetylle henkilölle.

19§ Toimitusjohtaja

Toimitusjohtajalta on saatava päivätty ja allekirjoitettu suostumus tehtävään. Toimitusjohtajan on edistettävä osuuskunnan etua huolellisesti ja hoidettava sen asioita osuuskuntalain ja näiden sääntöjen mukaisesti. Toimitusjohtajan tulee hoitaa päivittäistä hal-

lintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimiin, jotka osuuskunnan toiminnan laajuuden ja laadun huomioon ottaen ovat epätavallisia tai laajakantoisia, toimitusjohtaja voi ryhtyä vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta osuuskunnan toiminnalle olennaista haittaa. Tällaisesta toimenpiteestä on hallitukselle niin pian kuin mahdollista annettava tieto.

Toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että osuuskunnan kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Toimitusjohtajalla on oikeus edustaa osuuskuntaa edellä mainituissa toimivaltaansa kuuluvissa asioissa.

20§ Tilikausi ja tilinpäätös

Osuuskunnan tilikauden pituus on kaksitoista kuukautta. Osuuskunnan tilikausi on _____. Ensimmäinen tilikausi päättyy _____. Mikäli osuuskunnalle on valittu tilintarkastaja, on tilinpäätös toimitettava vähintään kuukautta ennen varsinaista osuuskunnan kokousta tilintarkastajille, joiden tulee antaa tarkastuskertomuksensa hallitukselle vähintään kaksi viikkoa ennen varsinaista osuuskunnan kokousta.

21§ Tilintarkastaja ja tilintarkastus

Osuuskuntaan valitaan tilintarkastaja ja hänelle varamies sen mukaan mitä voimassa oleva tilintarkastuslaki edellyttää.

Jos tilintarkastaja on valittu, tulee hänen antaa kultakin tilikaudelta tilintarkastuskertomus. Kertomus on luovutettava hallitukselle viimeistään kaksi viikkoa ennen sitä kokousta, jossa tuloslaskelma ja tase on esitettävä vahvistettavaksi.

22§ Osuuskunnan purkaminen, selvitystila ja säästön jakaminen

Päätös osuuskunnan vapaaehtoisesta purkamisesta ja selvitystilaan asettamisesta tehdään osuuskunnan kokouksessa. Päätös on pätevä, jos sitä kannattavat jäsenet, joilla on

vähintään kaksi kolmasosa annetuista äänistä. Jos osuuskunta puretaan, sen omaisuuden säästö jaetaan jäsenten kesken heidän päälukunsa mukaan.

23§ Sääntöjen muuttaminen

Sääntöjen muuttamisesta päättää osuuskunnan kokous. Päätös on pätevä, ellei laissa tai näissä säännöissä ole muuta säädetty, jos sitä kannattavat jäsenet, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä.

8.2.6 Verotusasiat

Suomessa yrittäjällä on erilaisia veroja maksettavanaan. Se millaisia veroja yrittäjä milloinkin joutuu maksamaan, riippuu tilanteesta. Erilaisia veroja ovat muun muassa: tulovero, osinkotulojen verotus, eläke- ja työttömyysvakuutusmaksut, työnantajan sosiaaliturvamaksut, jne.

Osuuskuntaa verotetaan verovelvollista yhteisöä koskevien säännösten mukaan, mikäli osuuskunta on merkitty kaupparekisteriin ennen tilikauden päättymistä. Rekisteröimättöä osuuskuntaa verotetaan yhtymänä.

Osuuskuntaa verotetaan sen toiminnan luonteen mukaan. Elinkeinotoimintaa harjoittavaa osuuskuntaa verotetaan elinkeinotulon verojen mukaisesti. Muuta tulonhankkimistoimintaa harjoittavaa verotetaan tuloverolain mukaan ja maataloutta harjoittavaan osuuskuntaan sovelletaan maatilatalouden tuloverolakia. Osuuskunnan suhteellinen verokanta on sama 24,5 % kuin osakeyhtiöillä.

Osuuskunta voi maksaa jäsenilleen palkkaa, osuuspääoman korkoa tai tavaroiden ja palveluiden käyttökorvausta. Osuuskunnan osakkaalleen maksama osuuspääoman korko on verovapaata tuloa 1500 €: oon saakka. 1500 € ylittävistä osuudesta 70 % on veronalaista ja 30 % verovapaata tuloa.

Kuten muutkin yritykset, myös osuuskunnat ovat arvonlisäverovelvollisia. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että yritys lisää arvonlisäveron suuruisen osan tuotteidensa tai palveluidensa hintoihin ja tilittää sen valt

8.2.7 Osuuskunnan nimenkirjoitusoikeus

Prokura eli nimenkirjoitusoikeus on yritysmaailmassa käytetty tapa antaa yrityksen henkilökunnalle oikeus toimia yrityksen nimissä. Kun osuuskunta tekee hankintoja tai muuten tarvitsee allekirjoituksen, pitää allekirjoittajalla olla nimenkirjoitusoikeus. Ilman nimenkirjoitusoikeutta allekirjoitus ei ole pätevä.

Suomessa nimenkirjoitusoikeuden saaneet merkitään yrityksen kaupparekisteritietoihin, jotta se on tarkastettavissa. Esimerkiksi suuria hankintoja tehdessä voi myyjä tarkistaa, että onko kyseinen henkilö oikeutettu tekemään hankintoja yrityksen nimissä. Nimenkirjoitusoikeus voidaan määrittää myös usealle henkilölle ja yritys voi määrittää että allekirjoitukset tulee olla esimerkiksi kahdelta nimenkirjoitusoikeuden omaavalta, jotta allekirjoitus on pätevä. Nimenkirjoitusoikeuden voi myöntää yrityksen hallitus tai henkilöyhtiössä yhtiömiehet yhdessä.

9 POHDINTA

Mielestämme opinnäytetyömme tärkeimmät tutkimustulokset liittyivät osuuskunnan perustamisen haasteisiin ja osuustoiminnan yleiseen arvomaailmaan. Perustamisen haasteista merkittävimmät olivat eri rekistereihin ilmoittautuminen, sääntöjen laatiminen sekä osuustoiminnan tuntemattomuus.

Haastateltavat kokivat, että eri rekistereihin ilmoittautuminen on haastavaa, sillä selkeää ohjetta ei ole löytynyt ja tietoa on löydettävissä monesta eri lähteestä. Tämä johtaa siihen, että kattavaa kokonaiskuvaa rekistereihin ilmoittautumisesta on hankala muodostaa.

Sääntöjen laatiminen on yksi osuuskunnan perustamisen vaikeimpia vaiheita, sillä sääntöjen laatimiseen on olemassa vain mallipohjat, joita muuttamalla säännöt muuttuvat helposti lainvastaisiksi. Haastateltavat kokivatkin, että olisi tärkeää muodostaa mallisäännöt, jotka on hyväksytty PRH:n toimesta. Näin ollen osuuskuntaa perustettaessa löytyisi valmiit, käytettävissä olevat säännöt.

Suomessa osuuskuntatoiminta liitetään usein maatalouteen ja ymmärretään muutenkin vanhanaikaisena yritysmuotona, vaikka osuustoiminta on viety hyvin pitkälle Suomessa verrattuna moniin muihin maihin, joissa osuustoiminta on vieläkin tuntemattomampaa ja pienimuotoisempaa. Conventus-hankkeen tarkoitus on edistää osuuskuntatoimintaa osallistujamaissa, mutta hankkeeseen kuuluvien maiden taso osuustoiminnassa on hyvin erilaista, joten jokaisella maalla on omat tavoitteensa osuustoiminnan edistämisen suhteen. Italiassa osuustoiminta on hyvin pitkälle kehittyntä, kun taas Islannissa osuuskuntia ei ole lainkaan ja siellä osuuskuntatoimintaa vasta käynnistellään. Suomi kuuluu Conventus- hankkeen kehittyneimpiin maihin ja Suomessa onkin useita suuria osuustoimijoita, kuten esimerkiksi OP-Pohjola -ryhmä, Atria ja S-ryhmä.

Tutkimuksessamme törmäsimme jo tuttuun ongelmaan; osuustoiminta on Suomessa edelleen melko tuntematonta kansan keskuudessa. Toki S-ryhmä ja OP-Pohjola-ryhmä ovat isoja ja tunnettuja tekijöitä, mutta melko monelle S-ryhmän etukortti on vain bonuskortti, ei niinkään todiste osuuskunnan jäsenyydestä. Suomessa osuuskunnat nähdään monesti pieninä toimijoina, eikä läheskään yhtä vakavina yrityksinä kuin osakeyhtiöt. Tästä meillä on omakohtaista kokemusta, sillä kun perustimme opiskelijayrityk-

siämme ja keskustelimme yritysmuodista, nousi yllä mainittu asia heti esiin. Toisaalta asia on melko ristiriitainen, sillä osuuskuntia on myös Suomen suurimpien yritysten joukossa. Näin ollen osuuskuntia on yrityskentän kahdessa ääripäässä. Tärkeätä olisikin, että osuustoimintaa ja osuuskuntien määrää saataisiin kasvatettua ja Suomessakin saataisiin osuustoiminnallisia yrityksiä myös PK-yritysten muodossa. Toisaalta opinnäytetyötä tehdessämme ja arvoista oppiessamme huomasimme, että osuustoiminnalla on ollut ja on edelleenkin ainakin pieni poliittinen vivahde. Osuustoiminta on sosiaalista toimintaa ja se on nähty myös ns. vasemmistolaisena toimintana, joka voikin olla yksi syy siihen, että osuuskuntaa ei uskalleta niin helposti valita yritysmuodoksi. Osuustoiminta on nähty inhimillisempänä yritysmuotona ja sen tavoitteet ovat olleet sosiaalisia ja yhteiskunnallisia. Osuustoiminnan aatteet voidaankin helposti nähdä sosiaalisina ja osuustoiminnan historiasta selviää se, että esimerkiksi Karl Marx ja Friedrich Engels hyväksyivät nämä aatteet. Tämän takia osuustoiminta liitetäänkin useasti myös sosialismiin. Saattaakin siis olla, että osa yrittäjistä ei uskalla valita osuuskuntaa yritysmuodoksi, sillä pelätään poliittista leimautumista.

Omasta mielestämme onnistuimme työssämme hyvin. Opinnäytetyömme aihe oli mielenkiintoinen, sillä olemme itse olleet perustamassa osuuskuntia. Näin ollen tutkimusta tehdessämme pääsimme kertaamaan osuuskunnan perustamisvaiheen ja huomaamaan perustamisvaiheessa tekemämme virheet. Opinnäytetyömme ja tutkimuksemme kehittivät ammattitaitoamme ja asiantuntijuutta osuuskuntiin liittyvissä asioissa ja uskomme-kin olevamme asiantuntijoita osuuskunnan perustamisessa. Opinnäytetyötä tehdessämme saimme myös lisää tietoa osuustoiminnasta, osuuskunnista ja niihin liittyvistä arvoista. Opinnäytetyömme muutti, näkemyksiämme osuuskunnista ja osuustoiminnasta, sillä opimme opinnäytetyötä tehdessämme paremmin ymmärtämään osuustoiminnan historian ja sen periaatteet. Olemme nyt huomattavasti valmiimpia toimimaan osuuskunnissa jäseninä niiden arvojen mukaan.

Opinnäytetyömme teoria on pääsääntöisesti osuustoimintaan ja osuuskuntiin liittyvää, sillä näimme tarpeelliseksi, että opinnäytetyötämme lukiessaan lukija oppii ymmärtämään osuustoimintaan liittyvät arvot, periaatteet ja käytännöt, jolloin on helpompi ymmärtää osuuskunnan hyvät ja huonot puolet yritysmuotoa valittaessa. Toisaalta toimme teoriassa esille myös yrityksen perustamisen pääkohdat, jolloin lukija ymmärtää sen, että osuuskunnan perustaminen ja osuuskuntayrittäminen eivät periaatteiltaan eroa esimerkiksi osakeyhtiön perustamisesta ja toiminnasta kovinkaan paljoa.

Tutkimusmenetelmäksi valitsimme laadullisen tapaustutkimuksen, jonka toteutimme teemahaastatteluina keväällä 2013. Tutkimuksessamme haastattelimme jo perustettujen osuuskuntien ja vasta perusteilla olevien osuuskuntien jäseniä. Tutkimusmenetelmämme osoittautui onnistuneeksi valinnaksi, sillä vapaamuotoiset teemahaastattelut mahdollistivat vapaan keskustelun, jonka aikana syntyi hyviä tutkimustuloksia. Avoimien keskusteluiden aikana jokaisen oma mielipide otettiin huomioon ja mielipiteiden kohdassa syntyi hyvää keskustelua, joista nousi esiin tutkimuksemme kannalta tärkeitä asioita. Keskusteluiden aikana nousi esille esimerkiksi erään haastateltavan oma näkemys siitä, että osuuskuntien imago on useasti hänen mielestään inhimillisempi kuin osakeyhtiöiden. Esimerkkinä hän mainitsi OP-Pohjola-ryhmän.

Mielestämme opinnäytetyömme on hyvin käytettävissä Conventuksen perustamisoppaassa, mutta se soveltuu hyvin myös LiikeAkatemian käyttöön, sillä se täydentää hyvin LiikeAkateмиassa aikaisemmin opiskelleiden Tuomo Ylikiltin ja Ari Kantolan opinnäytetyötä, joka on opas opiskelijatiimiyrityksen perustamiseen. Opinnäytetyömme ei sinänsä toimi täydellisenä perustamisoppaana, vaan sen tarkoituksena on tuona Conventuksen oppaaseen uusi ja tuore näkökulma, sillä ensimmäistä yritystään perustavat opiskelijat kohtaavat ja huomaavat aivan erilaisia ongelmia kuin kokeneemmat yrittäjät tai oppaan tekijät. Opinnäytetyömme toimiikin hyvin silloin, kun kyseessä on tuloksissamme mainitut asiat. Esimerkiksi säännöissä on esimerkkisäännöt, jotka tuleva osuuskuntayrittäjä voi muokata oman yrityksensä tarpeisiin. Työssämme pyrimme myös selittämään eri rekisterit ja niihin liittymiset, sillä ne olivat yksi isoimmista ongelmista silloin, kun itse perustimme osuuskuntaa.

LÄHTEET

- Asunta, Hanna-Leena 2002. Osuuskunnan perustajan opas. Pellervo-seura Ry. Kuopio: Suomen Graafiset Palvelut.
- Akavan Erityisalat 2013. Yrittämisen haasteet ja riskit. Hakupäivä 13.10.2013. <http://www.akavanerityisalat.fi/edunvalvonta/ammattinharjoittaja_yrittaja/ammattinharjoittajien_ja_yrittajien_toimikunta/toimikunnan_toimintaohjelma/yrittamisen_haasteet_ja_riskit>
- Co-Operative News 2013. View the top 300 co-operatives from around the world. Hakupäivä 2.10.2013 <<http://www.thenews.coop/content/view-top-300-co-operatives-around-world>>
- Conventus-hanke, 2012. Hakupäivä 23.1.2013, <<http://www.coopfin.coop/conventus-hanke.html>>
- Enbuske, Miikka, haastattelu 12.12.2012.
- Europa EU 2007. Omistajanvaihdos. Hakupäivä 13.10.2013. <http://europa.eu/legislation_summaries/enterprise/business_environment/110111_fi.htm>
- Hannila, Päivi & Kynnäs, Päivi 2008. Teemahaastattelu laadullisessa tutkimuksessa. Opinnäytetyö, Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.
- Herranen, Timo 2004. Yhdessä eteenpäin. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Hilli, Anna, neuvontalakimies, Patentti- ja rekisterihallitus. Re: Tietoa opinnäytetyöhön, sähköpostiviesti ville.karvonnen@edu.tokem.fi, 12.4.2013.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. 13., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Huovinen, Jari 2012. Yrittämisen haasteet. Savonsanomat, 2012. Hakupäivä 13.10.2013. <<http://www.savonsanomat.fi/mielipide/artikkelit/yrittamisen-haasteet/1232518>>
- Immonen, Niina, projektipäällikkö, Tampereen seudun osuustoimintakeskus. Luento, 27.2.2013.
- Isolta Oy 2012. Tuotteistaminen: Malva Mei. Hakupäivä 8.10.2013 <<http://liiketoimintasovellus.fi/blogi/2012/08/tuotteistaminen-malva-mei/>>
- Isolta Oy 2012. Yrityksen perustaminen: Janssi & Minssi Oy. Hakupäivä 13.10.2013. <<http://liiketoimintasovellus.fi/blogi/2012/06/yrityksen-perustaminen-janssi-minssi-oy/>>
- Jussila, Iiro & Saksa, Juha-Matti & Tienari, Janne 2006. Asiakasomistajaa kannattaa palvella. Talouselämä 25.8.2006.
- Kangas, Erkki & Merikivi, Tuula & Pietilä, Maija & Hänninen, Jarmo & Lehto, Juhani 2007. Kehittyvä osuuskunta- työkirja, Pellervo-seura, Hakupäivä 23.1.2013 <http://www.pellervo.fi/netco/text/kehittyva_osuuskunta.pdf>
- Katajarinne, Petri 2010. Osuuskunta pähkinänkuoressa & osuuskunnan menestystekijät. Hakupäivä 13.10.2013. <http://www.kulttuuriverkko.fi/files/kulttuuriverkko-files/osuuskunta_0.pdf>
- Konttaniemi, Juhamatti, haastattelu. 13.5.2013
- Konttaniemi, Juhamatti & Pahkasalo, Janne 2012. Kehittämisideoita opetussuunnitelmaan ja pedagogiseen strategiaan: Case LiikeAkademia. Opinnäytetyö, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, Tornio.

- Kurki, Vuokko 2009. Osuuskunnat yhteisölliset yritykset, Hakupäivä 23.1.2013, <http://www.luontoliitto.fi/nuorten_luonto/nl_2_2009/osuuskunnat-yhteisolliset-yritykset>
- Laurinkari, Juhani 2004. Osuustoiminta. Utopiasta kansainvälisen yrittämisen muodoksi. Kuopio: Suomen Graafiset Palvelut Oy.
- Mykkänen, Markus 2012. Yrittämisen hedelmät vaativat investointeja ja kansainvälistymistä. Hakupäivä 13.10.2013. <<http://www.jykes.fi/fi/ajankohtaista/1567-yrittamisen-hedelmat-vaativat-investointeja-ja-kansainvalistymista>>
- Osuuskuntalaki 1:2 §, Hakupäivä 23.1.2013, <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011488>>
- Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008. Osuustoiminnan arvot ja periaatteet 2000-luvulle. Kansainvälisen Osuustoimintaliiton osuustoiminnan identiteettiä koskeva kannanotto. Hakupäivä 27.1.2013. <http://www.pellervo.fi/aate/osuust_periaatteet.pdf>
- Osuustoiminta Suomessa 2012. Hakupäivä 13.1.2013. <http://www.osuustoiminta.coop/2012/ost_suomessa.html>
- Pahkasalo, Janne, haastattelu.10.4.2013
- Patentti- ja rekisterihallitus 2013. Yritysten lukumäärät kaupparekisterissä. Hakupäivä 2.10.2013 <<http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>>
- Patentti- ja rekisterihallitus 2013. Perustaminen. Hakupäivä 13.1.2013. <<http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/muutyrittysmuodot/osuuskunta/perustaminen.html>>
- Pellervo 2010. Osuuskunnan perustajan opas. Hakupäivä 2.10.2013, 13.10.2013 ja 3.11.2013. <<http://www.pellervo.fi/osuuskunta/perustamisopas.html>>
- Pellervo-seuran Hedvig-projekti 2007. Hakupäivä 26.1.2013 <<http://www.pellervo.fi/hedviggebbhard/osuustoiminnassa.html>>
- Pellervo 2005. Osuustoiminnan periaatteet. Hakupäivä 3.11.2013. <<http://www.pellervo.fi/aate/text/periaatteet.htm>>
- Pättiniemi, Pekka & Tainio, Jukka 2000. Osuustoiminnan periaatteet kilpailueduiksi. Vantaa: Hakuprint,.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna. 2006. KvaliMOTV. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. Hakupäivä 13.11.2012
- Satakunnan osuustoiminnan kehittämiskeskus 2006. Hakupäivä 20.1.2013. <<http://www.sataosaajat.fi/kehittamiskeskus/kehittamiskeskus.html>>
- Silius, Kirsi & Tervakari, Maritta 2006. Kvalitatiiviset tutkimusmenetelmä. Hakupäivä 10.9.2013. <<http://matriisi.ee.tut.fi/hmopetus/kvalitutk/2005/luennot2005/liitteet/kvalit070206.pdf>>
- Suomen yrittäjät 2004. Elämäni yritys. Osuuskunnan perustamistoimet ja vastuut. Hakupäivä 24.1.2013 <<http://www.yrittajat.fi/minustakoyrittaja/perustamistoimet/osuuskunta/>>
- Suomen yrittäjät 2012, Hakupäivä 23.1.2013 <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yritystoiminnanabc/yritysmuodot_ja_liiketoiminta/osuuskunta/>
- Tampereen seudun osuustoimintakeskus 2012. Osuustoiminta. Hakupäivä 25.1.2013. <http://www.osuustoimintakeskus.net/?page_id=26>
- TE-keskus 2000. Yrittäjäyys: TE-keskuksen opas itsensä työllistämiseen. Hakupäivä 13.10.2013. <http://www2.te-keskus.fi/new/uus/YRTY/te_web/3.htm>

- Vilkka, Hanna & Airaksinen Tiina 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Tuukkanen, Jorma, 2011. Yrittäjyys, yritystoiminta ja yrittäjän haasteet. Warkaudenlehti 2011. Hakupäivä 13.10.2013.
<<http://www.warkaudenlehti.fi/mielipide/nakokulma/yritt%C3%A4jyys-yritystoiminta-ja-yritt%C3%A4j%C3%A4n-haasteet/698991>>
- Tuunanen, Mika 2011. Alkavan yrittäjän haasteet ja ongelmat. Hakupäivä 13.10.2013.
<http://www.uef.fi/documents/13140/1389315/17-11-2011+OILI+mika+tuunanen+Alkavan+y+haasteet+ja+ongelmat+-+keski%C3%B6ss%C3%A4%20LTS+_Compatibility+Mode_.pdf/2eb000a9-4846-432d-bcb9-4f2e892f4e6d>
- Williams, Chase 2013. The 7 largest challenges entrepreneurs encounter. Hakupäivä 13.10.2013.
<<http://tekkek.com/entrepreneur/entrepreneurs/2013/04/the-7-largest-challenges-entrepreneurs-encounter/>>

LIITTEET

Liite 1. Haastattelun litterointi, Miikka Enbuske, Urban Flow osuuskunnan toimitusjohtaja

Liite 1

Haastattelun litterointi, Miikka Enbuske, Urban Flow osuuskunnan toimitusjohtaja

- ongelmana se, että tietoa ei ollut kovin paljoa muualta kuin netistä.
- perustamisasiakirja pariin otteeseen korjattavaksi, yhtenä ongelmana säännöt.
- Isoimpana ongelmana ennen perustamista oli se, että tietoa ei löytynyt ja suurin osa tiesi kyllä paljon osakeyhtiön asioista, mutta osuuskunta oli melko tuntematon.
- ongelmana myös nimenkirjoitusoikeiden myöntäminen, sillä haluttiin antaa nimenkirjoitusoikeus kirjanpitäjälle.